

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDEKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 l.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Kyllitár petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:
Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

SZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, február 18.

Mai számunk főbb közleményei:

- Szavazás előtt.
- Ki bukatta meg a koalíciós kormányt?
- Letartóztatott pénzhamisítók.
- A magyarság védelméért.
- Bajban az obstrukciók.
- A Magyar Színház részvényei.
- Bírói szemle a Lloyd-klubban.
- Elboosított bankigazgató.
- Az ötven éves kaszinó.
- Kártyabotrány a Lipótvárosi Kaszinóban.
- A rendkívüli követ.
- A fővárosi rendőrség tulkapása.

Szavak, szavak...

Arad, február 17.

A Hamlet keserű kifakadására kell gondolnunk, hogy egy szürke, száraznak látszó könyv került a kezünkbe. A címe ez:

„Általános mutató a magyar országgyűlés képviselőházának naplóköteteihez. — Hatodik kötet. I. és II. rész: Tárgy és névmutató.”

Ez a cím. Már a címe se jó. Bár bizonyos, hogy ezt a könyvet nem fogják elkobozni. A pápa se tüzi indekszre. Ellenben az is bizonyos, hogy ennek a könyvnek tartalmát még a koalíció legelszántabb rokkantjai sem fogják arany borjúként imádni. Ezért a könyvért az antiquaris egy fillértse adna. Es ez a könyv mégis érdekes. Robbantó módon érdekes.

Kiderül az 1906—1911. évek statisztikás kötetéből, hogy a koalíciók csakis egy okból nem tudtak több

rosszat elkövetni, mint amennyit elkövettek. Az ok pedig az volt, hogy a parlamentben rekordszerűen sokat beszéltek. Lepipálták minden idők, minden ország parlamentjének beszédekre vonatkozó rekordját. Maga Wekerle Sándor a koalíciós parlamentben összesen ötszázhetvennégy alkalommal szólalt föl. De nemcsak Wekerle, hanem Kossuth, Darányi, Andrassy, Polónyi, sőt Apponyi is fölülmulta önmagát, mint koalíciós parlamenti szónok. Mert a most kiadott statisztika a koronatanu rá, hogy Kossuth Ferenc kétszáznegyvenöt, Apponyi Albert száznegyvenhét, Darányi Ignác százkét, Polónyi Géza százhatvanegy és Andrassy Gyula száznyolcvanegy alkalommal mondott honmentő beszédet a koalíciós parlamentben. Nem csoda, hogy ennyi beszéd olyan csodálatosan megmentette a hont, ellenben elveszítette a koalíciót. Persze legjobban azért tette el a koalíciót, hogy ne legyen már olyan égető szükség Kossuth, Andrassy, Apponyi hangszálaira.

Ha a koalíció halhatatlan megteremtői még álmukban is szakadatlanul szónokoltak, csak természetes, hogy a koalíció halandó közkatonái sem maradtak adós. Már tudniuk beszédekkel. A most kiadott statisztikai könyv szerint a híres-nevezetes, köztársasági párt nélküli Nagy György csupán *kettőszázhuszonnégy* darab aránylag két óráig tartó szónoklatokban

szidá ama átkos, közösgyes kormányt, a kamarillát, melynek kétféjű sas van az ábrázatján, mely pokolra kárhozá Bécset, ismert megölőket, kiket minden öt percben aránylag másfélszer megfenyegetett a nemzet ítélőszékével és a többi, — Bozóky Árpád (vajjon ki ösmeri?) százkilencvennyolc beszédet monda, lepipálta Mezőfi Vilmost, aki csupán, tagadhatatlanul belső kényszernek engedve, száznyolcvanöt beszédet mondott el, de Vlád Aurél se hallgatta el azt a száztizenöt beszédet, amit sorra, soron kívül elmondott. Es még Maniu Gyula is kiérdemelte, hogy halhatatlanná legyen, mert száznyolc beszédet összevissza mondott, így legyőzte Lengyel Zoltánt, aki százhárom beszédet adott be — mentsége — a koalíciós parlamentnek...

Ennyit beszéltek ezek, a többiek-ről nem is szólva. Ugy, hogy ahol ennyit beszéltek, ott természetesnek kellett találnia minden hallgatónak, — aki ugysis beszélő volt — hogy minden száz meg száz beszédnek egyformán, mint nivótlannak kellett el nem maradnia.

Az összegyűjtött statisztikai könyvből kiderül még valami. Méltatja statisztikával Justh Gyulát, mint elnököt. Justh ugyanis, aki szintén a koalíciónak köszönheti elsősorban hallhatatlanságát, most mindig az elnöki tulkapásokat ostromozza, ismert radikális hangján, még ha nem kell is,

A kulcslyuk.

Irta: Friedmann Bernát dr.

Eötvös Károly nagyon szépen megírta azt a nagy pert, mely ezer éve folyik. De azért sok érdekes részletről mégis csak megfeledkezett. Csodás az ő emlékező tehetsége, de hát ő se káptalan.

Ma csak egy ilyen elkallódott epizódról akarok megemlékezni.

Soha, tán még a Dreyfus perben sem lehetett olyan érdeklődést tapasztalni a nagy közönség és különösen a külföld részéről, mint ebben a perben. Nemesak a sajtót értem. A tárgyalás folyamára a világ legtávolabb részéből is befolyini iparkodtak tanácsos, buzdítás, fenyegetéssel, figyelmeztetéssel az emberek.

Alig kezdődött meg a tárgyalás, naponként százával érkeztek levelek a védők címére. Leginkább Bécs, Berlin, Hamburg. Stettin és Párisból. De jöttek London, New-York, Bukarest, Lemberg és Rómából is.

Ezekben tanácsokat osztogattak nekünk a tárgyalás menetét figyelemmel kísérő olvasók, ügyvédek, bírák, elmegyógyászok s egyéb tudósok néha még táviratilag is figyelmeztettek, hogy ettől vagy attól a tanutól mit kérdezzünk.

S az érkező levelek tömege napról-napra nőtt.

Volt bennük sok hiábavaló fontoskodás is. De voltak igen talpraesett, helyes figyelmeztetések is.

Miután az kivihetetlen volt, mert sok időt rabolt volna, hogy mindegyikünk végig olvassa naponként valamennyi érkező levelet, negyedötöd napon abban állapotunk meg, hogy Székely Miksa védőtársunk fogja naponként futólag átnézni az érkező leveleket s kiosztja aztán közöttünk, akinek az anyagához tartozott. Mert t. i. már a második tárgyalási napon abban állapotunk meg, hogy a védelmi anyagot felosztjuk magunk közt s mindegyik a maga reszortjára ügyel.

Nekem az volt a feladatomb, hogy a kis Scharf Móric szavahihetősége, pszichológiai problémája körüli részletekre ügyeljek.

Az érkező levelek közül egy csomó szemorvos és optikus mindjárt a második naptól fogva arra figyelmeztet bennünket, hogy a mit Scharf Móric állít, hogy látott a kulcslyukon át, merő lehetetlenség. Optikailag kizártnak tekinthető, próbáljuk meg, meg fogunk győződni róla.

Ezeket a leveleket mind én kaptam. Eleinte rá sem hederítettem. De ezek annyira tömegesen és a világ minden részéből érkeztek, hogy végre is figyelni kezdtem a dologra.

E levelek tenorja jobbára az volt, hogy miután az a cső, melyben a kulcs rudja forog, nem szokott vastagabb lenni 8—10 miliméternél, s a cső a tulsó oldalon nem tágul ki, hanem egyforma szűken halad, azon egyebet, mint ami 30—36 centiméter területen elfér, nem lehet meglátni.

Nem szóltam semmit védőtársaimnak, meg-

próbáltam egyik vendéglői szoba ajtajánál. Meg voltam lepve. Csak oly kis területet lehetett meglátni, mint a tenyerem fele. Nohát, gondoltam, ezen csak nem láthatta Scharf Móric, hogy hogyan vágja le Schwarz Abrahám Solymossi Eszter nyakát, s hogyan fogja fel a másik sakter a lefolyt vért egy bögrébe.

Legközelebbi konferenciákon, mert minden ülés előtti napon megbeszéltük a legközelebbi teendőket, felvettem a kérdést és indítványoztam, hogy kérjünk bírói szemlélt a helyszínére.

Eötvös azonban ellenezte. Neki aggályai voltak; attól félt, hogy ha mégis az tűnnék ki esetleg, hogy a kulcslyukon át lehet ilyesmit látni, akkor azt fogja hinni a közvélemény, hogy meg is történt, amit Scharf Móric látott-nak állított s ez aztán legalább a laikus emberek szemében meg fogja erősíteni a fiunak különben hazug vallomását.

Igy egy darabig elmaradt a dolog. De az ily értelmű levelek csak jöttek-jöttek tömegestől. Székely védőtársunk mindegyikre annyit irt tájékoztatómra „kulcslyuk.” Volt már egy kilóra való.

Ujra felhoztam a kérdést konferenciánkon. De Eötvös aggályait csak nem lehetett eloszlatni.

Nem akartunk Eötvössel ellenkezésbe lépni. Ismét elodáztuk ennek a kérdésnek felvetését.

De én csak nem tudtam megnyugodni. Éreztem, hogy ha ez a bizonyítás sikerül, ak-

hogy „ilyen basáskodás, ilyen elnöki tulkapás“ az ő idejében nem fordult elő. És a statisztika tanu rá, hogy Justh és a koalíció idejében „ilyen basáskodás“, mint ma, tényleg nem fordult elő. Hanem egészen más basáskodás fordult elő. Justh Gyula mint házelnök idejében *hatvanszor* vitatkoztak a házszabályokon, katalógust nyolc esetben olvastak, nem említve a megszámlálhatatlan elnöki rendreutasítást Justh Gyula (mint elnök) *száznyolcvan alkalommal* vonta meg a szót. Ilyen elnök volt Justh Gyula, ilyen stilszerűen illett a koalícióba.

Ime, a koalíció erényeiből egy kevés. De a többi is ehhez hasonlatos. megismerésre méltó. A most kiadott statisztika az 1906–1911. időközről szóló kötet is olyan emlékmű, amely a magyar parlamentarizmus történetében olyan halhatatlan marad, mint a koalíció emléke . . .

De egyéb azután alig is maradt utána emlékül, mind ez a sok, tenger sok szó, szó . . .

Szavazás előtt.

— A képviselőház ülése. —

Távirati tudósítás.

Budapest, február 17.

Holnap befejeződik az általános vita és a Ház szavazhat afölött, vajjon általánosságban elfogadja-e a bankjavaslatot? Hogy igen, e felől kétség nincs, ezzel az ellenzék is tisztában van és kudarcának tudatában néma, hangtalan, Justh Gyula ma beszélhetett volna a zárszó jogán. Nem élt a jogával. Zavar és fejtelenség lett urrá az ellenzék soraiban amiatt is, hogy nem sikerült az a tervük, hogy már az általános vita során izelítőt adjanak az országnak a részletes vita szófecsérléséből.

A képviselőház ülésterme néptelen, a folyosók hangtalanak.

A mai ülésről itt következik tudósításunk: Berzeviczy Albert elnök 10 óra után nyitja meg az ülést. A jegyzőkönyvet felolvassák és hitelesítik.

Elnök jelenti, hogy Horváth Gyula képviselő hat heti szabadságot kér. Bemutatja özv. Ugron Gáborné és özv. Mayländer Mihályné levelét, melyben elhunyt férjük iránt kifejezett részvételt a Háznak köszönetet mondanak.

Napirend szerint folytatták ezután

(a bankvitát.)

Jaczkó Pál: Nagyon csodálkozik azon, hogy a multkori beszédében mondottakra senki sem reflektált, pedig ő és pártja egész komolyan akarják az önálló bank szükségességét bebizonyítani. Nagyon fáj neki, hogy a beszédében foglaltakat nem méltányolták a kormánypárton, de ezt annak tulajdonítja, hogy az öt órás ülések nagyon kifárasztják a képviselőket. Attér ezután a benyújtott határozati javaslatának rendkívül hosszas és minden kérdésre kiterjedő indoklására. A javaslatot nem fogadja el.

Justh Gyula: Kijelenti, hogy a zárszó jogáról lemond és kéri határozati javaslatának elfogadását.

Holló Lajos: Amikor minden állam és minden egyén az önállóságra törekszik, csodálkozik, hogy egy magyar párt kerékkötője az önálló bank felállításának. Pedig a nemzet megvagyonosodására esakis a gazdasági függetlenség vezet. Nekünk, mint önálló államnak kell oda állani Európa piacára. Támadja a mai bankrendszert, mely nem képes az igényeket kielégíteni, hiszen, ha az országnak 150–200 millióra van szüksége, akkor kénytelen függő kölcsönért külföldre menni. Követeli a független ségi politika érvényesülését, mert a mostani kormánypolitika Magyarország átka és isten-csapása, mert ez a politika udvari politika. Ezután Hieronymi kereskedelmi miniszter beszédével polemizál, aki öszintén beismerte, hogy a készfizetések felvételét nem tudta a kormány keresztül vinni. Ilyen öszinteségi rohamokkal — ugymond — e kérdést elintézni nem lehet, mert azt a király trónbeszédében is megígérte, tehát keresztül vihető, mert a király előzetes szankcióját ehhez megnyerték. Nem fogadja el Hieronymi magyarázatát, hanem a sikertelenséget abban látják, hogy a kormány nem áll szilárd alapon.

Elnök: Tíz perc szünetet ad.

(Szünet után.)

Holló Lajos folytatja beszédét.

Azt fejtegeti, hogy ha már negyvenöt év előtt igen tekintélyes államférfiak elég erősnek tartották az országot arra, hogy felállítsuk az önálló bankot, akkor semmi vissza nem tart-hat bennünket, hogy áttérjünk ma arra. A jelzáló üzlettel mindenestre el kell tiltani a bankot, ebből minden kormány eltiltotta a maga jegybankját. Kifogásolja az ezüst-kurrens-pénzeket. Az arany valuta mellett a devalvált ezüs-

töt nem kellene többé kurrens pénznek megtartani.

Ráth Endre következik a zárszó jogán. A banknak a mezőgazdasággal szembeni kötele-ségéről beszél. Hogy a gazdaosztályt mily mértékben segítse a bank, az nem közjogi kérdés. A földbirtokokat több mint negyven százalék jelzálog-kölcsön terheli. Ez az utolsó negyven év alatt nehezült rá a magyar földre, ezért van szükségünk a gazdasági önállóság eszközeire, első sorban a bankra. Nem fogadja el a javaslatot.

A holnapi ülés napirendjének megállapítása után az ülés véget ért.

Ki buktatta meg a koalíciós kormányt?

— A magyar delegáció ülése. —

Távirati tudósítás.

Arad, február 17.

A magyar delegáció — mint fővárosi tudósítónk jelenti — ma folytatta plenáris ülését. A külügyi albizottság jelentését tárgyalták.

Az első felszólaló Eszterházy Pál gróf külügyi osztályfőnök volt, aki első sorban is a külügyminiszter ellen felhozott ama vád ellen tiltakozott, mintha 1909-ben hivatlanul beavatkozott volna az akkori magyar krízisbe. Ezt az állítást határozottan vissza kell utasítani. Ez a krízis elég hosszú volt arra, hogy az akkori magyar kormány a külügyminiszter ezen állítólagos illetekek beavatkozását visszautasítsa. Azok az ujságok, amelyekből ezen beavatkozás kitűnt, rendelkezésére állottak a magyar kormánynak és nem hallgathatja el csodálkozását afelett, hogy a tisztelt ellenzék két mérvadó tagja, akik ugyszólván magán a színpadon voltak szemlélői annak a drámának, amely a koalíció felbomlásával végződött, a külügyminiszteriumban, vagy bármely más kivüleső tényezőben keresik a válság okát. Foglalkozik a külügyminiszter politikai irányzata ellen támasztott kifogásokkal. Kijelenti, hogy a miniszter ellen felhozott vádak minden alapot nélkülöznek és állást foglal azon felfogással szemben, mintha a hadvezetőség által a törvényhozásoktól megkivánt összegek a külügyminiszter politikájának gyümölcsei volnának. Ezeket a hadvezetőség kéri, mert a haderő fejlesztésére szükségesegek. Egyáltalán nem mérvadó az, hogy milyen a politika, amelyet a külügyminiszter követ, csupán az bir fontossággal,

kor az egész hókusz-pókusz egyszerre halomra dől s be van fejezve az egész tárgyalás.

Közöltem a dolgot Szeiffert főügyésszel. Ő is próbát tett lakása ajtókulcslyukán át benézni a szobájába.

Ő is azt találta, hogy kulcslyukon át nem lehet látni egy olyan jelenetet, aminőt Scharf Móríc látottnak állit. Buzditott, hogy tekintet nélkül Eötvös ellenzésére tegyem meg saját felelősségemre a szemle elrendelése iránti indítványt, különben ő teszi meg.

Megtettem. Szeiffert csatlakozott indítványomhoz.

A bíróság el is rendelte.

Eötvös pedig annyira neheztelt, hogy ki sem jött a szemléhez. Nem akart jelen sem lenni az esetleges felsülésnél, amelytől ő még mindig félt.

Kimentünk tehát a bírósággal és közvádlovál együtt mi többi védők. Kivánságunkra kivitték, Henter várnagy felügyelete alatt Scharf Mórícot is. A nyilvánosságot nem kisebb emberek képviselték, mint Mikszdth Kálmán, Tóth Béla, Günther Antal, Singer Zsigmond s még egy csomó bel- és külföldi hírlapíró.

Alig értünk azonban az eszlári zsinagóga ajtajához, láttuk, hogy ha ezt a szemléet mindjárt az első napon kérjük, az egész hajsza és kínos tárgyalás abban maradt volna.

Próbáltak azon benézni a bíróság tagjai, a főügyész, a védők, az ujságok tudósítói, senki sem látott nagyobb tért, mint a tenyerelem fele.

A bíróság mindjárt tisztában volt a dolog-

gal. Nyilvánvaló volt, hogy Scharf Móríc sem láthatott itt semmit, s hogy amit hadarva elmondott a tárgyaláson, nem volt egyéb betanított mesénél.

Azonnal vissza is fordulhattunk volna.

De hát ezekről jegyzőkönyvet is kellett felvenni.

Abban állapotunk tehát meg, hogy a zsinagóga menjen be egy bírósági tag, a jegyző 2–3 riporter és 1 2' védő, csináljanak bent szemben az ajtó kulcslyukával olyan produkciókat, mintha valakinek a nyakát vágnák és vért egy edényben felfognák. A bíróság másik két tagja, a főügyész, a többi védők, ujságírók és gyorsírók pedig kívül foglaltak helyet az ajtó előtt.

Kihúzták az ajtóból a kulcsot és odavezették Scharf Mórícot az ajtóhoz.

De mielőtt a produkció megkezdődött volna, Szeiffert főügyész kinyitotta az ajtó mindkét szárnyát, hogy ne láthassa a gyerek se az ajtót, se a kulcslyukot s kérdést intézett hozzá, hogy milyen helyzetben nézett be ezen az ajtón, fennállva, leguggolva, vagy térdelve. A gyerek bátran felelt, hogy „állva.“

Szeiffert ezután betéttette az ajtót és felszólította a fiut, hogy nézzen be „állva.“

De kitűnt, hogy ennél az ajtónál állva benézni még egy 6 éves gyerek sem képes, mert a kulcslyuk nem az ajtó közepén, körülbelül mellmagasságban, mint szokásos, hanem egész alól, a küszöbtől csak 40 centiméternyire volt úgy, hogy azon benézni még egy hat éves

gyerek is csak mélyen lehajolva, vagy letérdelve képes.

Kérdi Szeiffert: „hát hogyan nézhettél te be ezen az ajtón állva, hiszen a kulcslyuk a hasadig sem ér?“

A fiu megzavarodva néz körül, keresi Henter, azonban csakhamar magához jött, s azt a talpraesett feleletet adta Szeiffertnek:

„Hát ugy, hogy vagy én öttem azóta, vagy pedig az ajtót sülyedt lejjebb egy darabot.“

A szemléet azért megtartottuk. Betették az ajtót.

Solymossi Eszter személyét Devecseri, a Neues Pester Journal jeles tudósítója adta, az egyik saktert, ha nem tévedek jeles humoristánk Tóth Béla.

Belülről jelentette a jegyző, hogy kezdődik bent a produkció s jegyezgette bent a produkált egyes jeleneteket, hogy meg lehessen pontosan állapítani, hogy Scharf Móríc mennyit látott belőle.

Kivülről oda állították a fiut az ajtóhoz, hogy nézzen be a kulcslyukon és mondja el hangosan, hogy mit lát? Látott és bemondott: egy emberfület, egy kalapdarabot, egy hosszú orrt, (valamelyik hírlapíróé volt.) De a produkcióból nem látott éppenséggel semmit sem. A bíróság tagjai is próbáltak benézni, azok sem láttak semmit a bent lefolyt jelenetekből.

Az ügy el volt döntve.

A védbeszédek már feleslegesek is voltak. Az ítélet meg volt a bírásban ennek utána már ezek nélkül is.

hogy mennyi és hol van megvédeni valónk. Kéri a költségvetés elfogadását.

Batthyány Tivadar gróf szólal fel ezután. A földalatti izgató aknamunka nem akták útján jött nyilvánosságra. Nagyon nehéz aktákkal bizonyítani azt, mikép áskálódott a külügyminiszter a koalíció ellen. Amit az osztályfőnök ur mond, hogy ne keressék ők a drámának az okait a külügyminiszter urban, erre nézve kijelenti, hogy az egész miniszterválságot nem lehet drámának tekinteni, másrészt nem akarja ezért a külügyminisztert okolni, mert a kabinet-krisisnek egész más okai voltak. Fenntartja azonban ama véleményét, hogy a külügyminiszter, hivatva, vagy hivatlanul, de mindenestre tulmeleg érdeklődést tanusított a magyar krízis s annak kibontakozási módozatai iránt.

Holló és Bakonyi felszólalásai után Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök áll fel. Foglalkozik a vita során felmerült kérdésekkel, elismeréssel szól a német szövetségről. Utal arra, hogy a midőn a monarchia két évvel ezelőtt oly kritikus helyzetben volt, egyedül német szövetségesünknek köszönhetjük a békés elintézést. Foglalkozik a leszerelés kérdésével is. Mindnyájan igen szívesen hozzáfognánk a leszereléshez, ha a többi államok is ezt tennék, sajnos azonban mindenütt az ellenkező tendenciát látjuk. Minden állam szaporítja hajóhadát, hadseregét s nekünk akarva nem akarva velük kell tartanunk.

A vitát ezzel befejezték s a költségvetést úgy általánosságban, valamint részleteiben is elfogadták.

A legközelebbi plenáris ülés kedden lesz. Rögtön utána a tengerészeti albizottság ülésezik. A jövő héten elintézik a többi költségvetéseket is.

Elbocsátott bankigazgató.

(Fegyelmi eljárás a működése miatt.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 17.

A Vásárhelyi Központi Takarékpénztár másfél esztendővel ezelőtt Prokisch Ferenének, az Osztrák-Magyar Bank szegedi fiókja volt főnökének ajánlatára Faragó Mátyás békésesabai bankigazgatót alkalmazta igazgatójának. Az új igazgató, — mint azt már megirtuk — a régi, szolid pénzügyi működésébe azonban olyan elveket vezetett be, amelyek — ha az igazgatóság és a felügyelő bizottság észre nem veszi — könnyen kellemetlenek lehetnek volna. *Bírálat nélkül* nagy kölcsönöket folyósított amellet kezességet vállalt Brázay Kálmánért egy százezer koronánál nagyobb jogügyletben.

A takarékpénztár igazgatósága Faragót állásától fölfüggesztette és fegyelmi vizsgálatot rendelt el ellene. Endrey Gyula dr. választmányi tag, a fegyelmi bizottság elnöke vezetésével lefolytatták a vizsgálatot, amely után a fegyelmi választmány Faragó Mátyást állásától azonnal való elbocsátására ítélte.

A fegyelmi ítélet szerint ha Faragó biztosítékot nyújt a kétes ügyletére, akkor tizezer korona végkielégítést kap, ha nem, akkor kártérítési pört indít a takaréknak, esetleg azonban bünvádi feljelentést tesz. Faragó most Budapesten van, hogy a biztosítékot megszerezze, különben pedig pörölni fogja a takarékpénztárt.

A pénzügyi választmány vasárnap tartja közgyűlését és az igazgatóság jelentésében így számol be az ügyről:

Jelentjük a tisztelt közgyűlésnek, hogy egy vidéki kölcsönvevőnél ez idő szerint egy tételben 132,000 és egy tételben 35,219.38 koronával vagyunk érdekelve, azonban akként, hogy ezen érdekeltségünket vezérigazgatónk az igaz-

gatóság, vagy bíráló-bizottságnak előzetes felhatalmazása nélkül létesítette. A 132,000 koronára részbeni fedezetül szolgál egy ugyanilyen értékű ingatlanra ezen követelés erejéig első helyen bekebelezett zálogjog, míg a többi rész és a 35,219.38 korona kölcsönösszeg adósnak egyéb vagyonából és az intézetünkönél fizetendő haszonbér követeléséből remélhetőleg teljes összegében fedezetet fog találni. Ez irányban a szükséges intézkedéseket már megtettük és remélhetőleg sikerülni fog az intézetet a károsodástól megóvni.

Vezérigazgató ellen ezen alapszabályellenes viselkedése miatt fegyelmi eljárás indított.

A takarékpénztárt most Böhm Sámuel nyugalmazott vezérigazgató vezeti addig is, amíg új igazgatót választ az intézet.

A magyarság védelméért.

(Zolnay vivómester az esküdtek előtt)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 17.

Régóta huzódó, érdekes ügy fináléja játszódott le ma — mint Győről táviratozzák — az esküdtszék előtt, melynek cselekménye annak idején országos port vert föl. 1903. év végére vezet vissza a cselekmények fonala, amikor a véderővita izgalomba ejtette az országot. Ekkor történt, hogy Struchly Lipót vadász százados, aki Pöszonyban állomásozott, egy magyar álláspontra sértő cikket írt. Ebben az időben Pápán tartózkodott és vivó kurzust tartott lovag zolnai Zolnai Viktor okleveles vivómester, aki a sértő közlemény elolvasása után az ügyet magáévé tette, levelet írt Struchly századosnak, melyben az ellen sértő kifejezéseket használt és így az kénytelen volt az ügyet lovagias utra terelni és Zolnayt provokáltatni.

Struchly megbizta Etl Tivadar és Grellpois Leo vadászszázadosokat, akik megbizójuk nevében elégtételt kértek Zolnaitól. Zolnay Amberg Józsefet és Fehér Dezső dr.-t bizta meg a maga részéről, akik az ellenfél megbizottjainak, a legmesszebbmenő fegyveres elégtételt fölajánlották.

A tárgyalások megindultak s hosszú időn át folytak. Az ellenfél megbizottai Zolnayt igazoltatni kívánták, majd mikor annak megbizottai ezt megtették, ama gyanujuknak adtak kifejezést, hogy Zolnay nem párbajképes, mert Arloff vivómesterrel elintézetlen ügye van. Rövidesen meggyőződtek, hogy ilyen elintézetlen ügy nincs. A katonai megbizottak becsületbíró-ságot kértek. Zolnay segédei erre is hajlandók voltak s két országgyűlési képviselőt neveztek meg a maguk részéről a becsületbíró-ságba. A két katonai megbizott a katonai szabályokra hivatkozva kijelentette, hogy az ügyet vegyes bizottság nem, csak katonai bizottság tárgyalhatja. Ekkor a tárgyalások megszakadtak és a két katonai megbizott egyoldalú jegyzőkönyvet állított ki, melyben kinyilatkoztatták, hogy Zolnay Vikort nem tartják párbajképesnek.

Az egyoldalú elintézés folytán Zolnay levelet intézett a katonai megbizottakhoz, melyet a Pápai Közlöny 1903. évi november 29-én megjelent számában közölt és abban Struchly segédeiről azt írta, hogy „félnek tőle, gyávák; nem merik vele összemérni a kardjukat és hogy nem kard való az oldalukra, hanem seprű. Így kell magukkal beszélni, nem pedig lovagias uton. Zolnai Zolnay Viktor okl. vivómester.”

Etl és Grellpois századosok pert indítottak Zolnay ellen becsületsértés címén, s ezt az ügyet ma tárgyalta a győri esküdtszék Szabó Jenő elnöke alatt. Sértetteket Friedmann

Oszkár dr. ügyvéd képviselte. A vádlott védő nélkül jelent meg.

Az ügy ismertetése és a bizonyítási eljárás lefolytatása után megszövegezték a kérdéseket. Az esküdtek meghozták határozatukat.

Az esküdtek nem bűnösnek mondták ki a vádlottat a terhére rótt becsületsértés vétségében és így a törvényszék felmentette. Az ítélet jogerős.

Letartóztatott pénzhamisítók.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 17.

Ma délelőtt tíz órakor feltűzött szuronyu csendőrök négy embert kísérték az ügyészségre. Muszka Mitru és Nagy Pável ujszentannai lakosokat, Krizsán János magyarsanádi lakost, a szegedi Back-malom volt főmolnárát és Hajdu Istvánt, aki az aradhegyaljai motorvasutnál volt jegykezelő, de sikkasztás miatt elcsapták és az aradi törvényszék fogházbüntetésre ítélte.

A négy embert hamis pénz forgalomba hozatalával vádolják és ugylátszik, hogy a mai letartóztatások szoros összefüggésben vannak a szegedi nagy pénzhamisítással, amelyet két aradi detektív, Rédi János és Rasztig István derített ki egy évvel ezelőtt. Erről a nagy szabású pénzhamisításról tavaly részletesen beszámoltunk. A banda feje Vészits Vazul, tagjai Verboy János és Sipos Mihály szeged-tanyai birtokosok voltak, akiket a szegedi rendőrség az aradi rendőrség utmutatása alapján letartóztatott és a szegedi törvényszék súlyos fogházbüntetésre ítélte a pénzhamisítókat. A banda működése négy vármegye területére terjedt ki és tömérdek öt és egy koronással árasztották el különösen a délvidéket. Hogy milyen kárt okoztak a pénzhamisítók és hogy milyen értékes volt az aradi rendőrség leleplezése, azt mi sem illusztrálja jobban, minthogy a pénzügyminiszter a magát kitüntetett két detektívét nagyobb pénzösszeggel jutalmazta meg.

A pénzhamisító banda leleplezése után egy ideig csend és nyugalom volt a délvidéken és ha azelőtt olcsó pénzért sok hamis öt koronást lehetett kapni, most drága pénzért se lehetett találni egyet sem. A Délvidék öröme azonban nem sokáig tartott. Ez év első napjaiban Muszka Mitru ujszentannai gazda adót fizetni ment a község házára. Papírral és ezüsttel fizetett. A községi pénztáros gyanusnak találta az öt koronás csengését. Jobban szemügyre vette és rájött, hogy a pénz hamisítvány. Vallatóra fogták Muszkát, aki azonban kétségbeesetten tagadott. Azt mondta, hogy a pénzt a székudvari vasutállomáson kapta egy ismeretlen embertől. Jelentést tettek a csendőrségen, megmotozták a gazdát és tizenkét darab hamis öt koronást találtak nála.

A vallatásnak egy ideig nem volt eredménye. A csendőrök nyomozni kezdtek, de nem tudták merre tapogatózdanak. Végül több heti keresés után a nyomok Magyarsanádra vezettek Kirzsán Jánoshoz, aki már a Vészits-féle pénzhamisításban is erősen kompromittálva volt, de sikerült mégis megmenekülnie. Krizsánt a Back-malom elbocsátotta és Magyarsanádon telepedett le. Házat vett magának, de keveset volt otthon. Állandóan utazgatott, hol itt, hol ott. Csanádon senki sem tudta miből él, de pénze volt mindig.

Mikor az ujszentannai csendőrség elegendő adattal rendelkezett, újból vallatóra fogta Muszkát, aki most megtört és beismerte, hogy a hamis pénzt tudatosan vette. Nagy Pável és Hajdu István beszélték rá, hogy hamis pénzt vásároljon és ők is szállították neki a pénzt. A

csendőrség erre tegnap Muszkát, Nagyot és Krizsánt letartóztatta és ma reggel bejöttek velük Aradra, ahol Hajdu is kézrekerült.

Domonkos László vizsgálóbíró személyesen hallgattam ki Krizsánt és társait, ezek azonban tagadták azt, hogy hamis pénzt hoztak volna forgalomba. Nagyon valószínűnek látszik, hogy vagy most újból megkezdték a hamis pénz gyártását, vagy pedig a Keszits-féle hamisításból megmaradt gyártmányokat most az ítélet eltelte után pár hónappal akarták újból forgalomba hozni.

Kartyabotrány

a Lipótvárosi Kaszinóban.

— Inzultus a bakk asztalnál. —

Távirati tudósítás.

Arad, február 17.

A Lipótvárosi Kaszinóban tegnap este nagy feltűnést keltő kinos botrány játszódott le. Az affér természetesen a bakk-szobában történt, játék közben. Az egyik poentör a másikat súlyosan diffamáló dolgokkal vádolta meg, aki persze nem hallgatta nyugodtan az arcába vágott súlyos vádakot, hanem tettleges elégtételt akart venni a súlyos inzultusért, de a többi jelenlevők szétválasztották őket.

A nagy feltűnést keltő kaszinói botrányról az alábbiakban számolunk be:

Tegnap kora délutántól estig élénk játék folyt a Lipótvárosi Kaszinó bakk-szobájában. Eleinte a bankároknak kedvezett a szerencse és a poentörök körülbelül ötvenezer koronát veszítettek a délután folyamán.

Este nyolc óra tájban megfordult a szerencse és a poentörök nyerni kezdtek. A nagy asztal 12-es számú helyén ült Dick Péter, budapesti nagyvállalkozó, mögötte állt Nyiry József, mindketten régi tagjai a Lipótvárosi Kaszinónak. Az egyik fordulat végeztével, a kifizetés után már csak annyi maradt a bankban, amennyi Dick tétjét fedezte, úgy hogy Nyirynek nem jutott semmi. Nyiry erre odafordult Dickhez:

— Az én téttem kisebb mint az öné, a pénz nekem jár.

A vállalkozó nem szólt egy szót sem, zsebredugta az aranyakat és tovább játszott. Nyiry erre erélyesebben és hangosabban követelte a pénzt. Ebből szóváltás támadt. Egyszerre csak Dick hirtelen felugrott az asztal mellől, odaállt a hevesen gesztikuláló Nyiry elé, s az arcába vágta:

— Ön csal, most is csal, máskor is csalt, aranyakat lopott.

Az izgatott hangon, az egész terem fülhallatára kimondott vádra természetesen nagy konsternáció keletkezett a játékosok között. A játék abban maradt, a játékosok felugráltak helyeikről, s mindannyian a két vitatkozó ember köré csoportosultak.

Nyiry az első pillanatban halálrasápadtan, szótlánul állt a súlyos vád hallatára, de a másik percben már ütésre emelte a kezét. A körülállók persze lefogták Nyiryt s szétválasztották kettejüket.

A botránynak hamarosan híre ment az egész kaszinóban. A vezető tagok esakhamar megjelentek, összeült a kártyabizottság, amely ismételt nyilvános botrány okozása miatt Dicket ket kizárta a kártyatermekből.

Az összetűzésnek lovagias uton folytatása támadt. Nyiry ugyanis provokálta Dicket, aki szintén megnevezte segédeit, de előbb becsületbíróvási döntést kíván arra vonatkozólag, hogy köteles-e lovagias elégtételt adni Nyirynek, aki több inkorrektiséget követett el kártyázás közben.

Bajban az obstrukciók.

— A Lukács-Désy affér befejezése. —

Távirati tudósítás.

Arad, február 17.

A képviselőház tegnapi ülésén — mint azt megírtuk — Holló Lajos kérdést intézett az elnökhöz, hogy milyen módon óhajtja a Ház elnöke az Osztrák-Magyar Bank alapszabályait tárgyalatni. Az elnök azt felelte, hogy az ellenzék részéről benyújtott határozati javaslatok között van egy, az Eitner Zsigmondé, amely azt tartalmazza, hogy a képviselőház utasítsa a kormányt, terjessze elő és tárgyalassa le az Osztrák-Magyar Bank alapszabályait. Amíg tehát a képviselőház e határozati javaslat felett nem döntött, addig e kérdésben érdemleges választ nem adhat.

A képviselőház elnökségének e váratlan magatartása nagyon meglepte és kellemetlenül érintette a Justh-pártot, mert nem valószínűsíthető meg az a tervét, hogy a részletes vita kezdete előtt a bankszabályok tárgyalásának módjáról hosszabb vitát indíthasson meg magának a bankjavaslat vitájának elnyújtása érdekében. Ilyen körülmények között elhatározta a Justh-párt, hogy Eitner Zsigmondot, a ki távol van a fővárostól, sürgőnyileg felhívja és visszavonja vele határozati javaslatát a Ház holnapi ülésén. Ha aztán ilyen határozati javaslat nem lesz, a Háznak feltétlenül határoznia kell a kérdés fölött, tehát megindulhat a vita.

A munkapárt azonban megneszelte a Justh-párt tervét és a házszabályok 217. §-a alapján megtalálta a módját, hogy azt megkerülje. A házszabályoknak ez a rendelkezése lehetővé teszi, hogy egy munkapárti képviselő magáévá tegye a visszavont indítványt s az akkor mégis döntés alá kerül. Így a Justh-párt minden körülmények közt elesik attól a lehetőségtől, hogy a bankstatumok tárgyalásának módja felett vitát rendezzen, mert így az általános vita végén Eitner Zsigmond visszavont, de a munkapárt egy tagja által fentartott javaslat felett szavazni kell s ha a Ház a határozati javaslatot elveti, vagyis kimondja, hogy a bankstatumok nem terjesztendők elő és nem tárgyalandók pontonként, akkor a kérdés el van intézve és az elnök nem engedhet vitát a tárgyalás módja felett. A Justh-párt Dolány Gézával tanácskozott erről a fordulatról, hogy miként lehetne segíteni.

Lovászy azt beszélte a folyosón, hogy ha a munkapárt megvalósítja a tervét, úgy nekik még elegendő módjuk van arra, hogy a tárgyalásra kerülő és módosítandó bankstatutum szakaszain és a bankjavaslat szakaszai felett a részletes vitát addig huzzák, ameddig nekik tetszik.

Ugy vagyunk azonban értesülve, hogy a részletes vita semmi körülmények között sem tart tovább két hétnél és március második felében a képviselőház áttérhet az újoncjavaslatok tárgyalására.

Nincs szükség nyilatkozatra.

Budapestről jelentik Andrássy Gyula gróf és Sztéryni József tegnap kapacitálni igyekeztek Tisza István gróft, hogy a kormány elnök vagy Lukács László részéről nyilatkozat történjék a képviselőházban, hogy a nagy ügy aktái véglegesen lezáródjanak. Már maga ez a kezdeményezés a munkapárt körében nagy megütközést keltett s a párt egyértelemmel Lukács mellé állt, kijelentvén, hogy se a kormányelnöknek, se Lukács Lászlónak nyilatkozatra szüksége nincs.

A Kossuth-párt körében voltak erősen higgadtak, köztük Muzsa Gyula, Ivánka Imre s Barabás Béla, akik nem tartják szükségesnek

az ügy parlamenti feszegetését, de velük szemben a többség kívánja, hogy Tóth János a szombati ülésen indítványát megokolja.

Désy Zoltán újból kijelentette, hogy az ügy az ő részéről befejeztetett. És hogy ezt nyomatékkal demonstrálja, ma reggel elutazott.

Egy másik forrásunk ezt jelenti: A Kossuth-párt szükségesnek tartja Tóth János indítványának előterjesztését. Olyképpen okoskodnak, hogy a titkos akták már nem titkosak, tehát nincsen ok arra, hogy a kormány azokat a képviselőház asztalára ne tegye és nyíltan ne tárgyalja. Máskép állana a dolog, ha Lukács visszavonná február kilencediki beszédében mondott vádjait a Kossuth-párt ellen. Ebben az esetben feleslegessé válnék az indítvány tárgyalása. Ha pedig a többség elveti az indítványt, csak azt demonstrálná azzal, hogy a kormány fél a bizonyítástól és hogy Kossuthnak és pártjának van igaza.

A munkapártnak homlokegyenest ellenkező a felfogása ebben a kérdésben. Azt mondják, az ügy véglegesen be van fejezve, annyival is inkább, mert a két közvetlenül érdekelt fél, Lukács és Désy elintézték tekintik az ügyet. Ez a meggyőződése a kormány tagjainak is. Ha Tóth János mindazonáltal előterjesztene holnap indítványát, a miniszterelnöknek könnyű lesz válaszolni. Rámutat a zsüri határozatára és a fölöslegessé vált indítvány elvetését fogja kérni. Evvel az egész ügy lekerül a napirendről, ami kívánatos és úgy az ország, mint a parlament nyugodt működése érdekében.

A Justh-párt egyrésznének sehogy sincs kedvére a sima elintézés. Ők bolygatni szeretnék a dolgot, mert azt hiszik, hogy így kellemtelenséget lehet szerezni Kossuthnak és a testvérpártnak.

Eötvös Károly a titkos aktákról.

Budapestről jelentik: A N. Fr. Pr. tudósítója járult Eötvös Károly elé: mondjon ítéletet a titkos aktáról s mondja meg, hogy véleménye szerint kinek van igaza.

Eötvös Károly a kérdés elől ki akart térni. Azt mondta, nem szívesen avatkozik a napi politika kérdéseibe. Most tért haza Vasvármegyéből, ahol Ernuszt Kelemennek volt vendége néhány napig, akivel délelőtt, délután kedves témáról beszélgettek: Deák Ferencről.

De ha már olyan nagyon kíváncsi az én vélekedésemre, — engedett a vajda a külföldi újságíró unszolásának — hát elmondom kurtán. Ennyi az egész:

„A vita folyamán nem volt véleményem, mert nem tudtam határozottan fölismerni, hogy látom a titkos jegyzőkönyvet: tisztán áll előttem az ügy. Kétségtelen előttem, hogy Lukács Lászlónak van igaza és hogy az önálló bankhoz való ragaszkodást a jegyzőkönyvben se tisztán, se határozottan, de még csak határozatlanul is felismerni nemcsak nem lehet, de a hirhedt jegyzőkönyvnek erre vonatkozó utolsó pontja nemhogy homályos, de teljesen értetlen. Épen olyan, mint a zsüri határozata. Azt sem értem, hogy miért kellett a zsüriben bevonnai Uchritz urat, aki az utolsó négy-öt esztendőben, a folyó alkotmányküzdelemben, nem is vett részt, tehát a dolgok belső részletes ismeretére szert sem tehetett.“

A nyilatkozat több politikus jelenlétében történt.

Feltámadás ...

A folyosón ma nagy csend uralkodott. Justh Gyula keserűen idézgetett fel remincenciákat: politikai halottokról beszélt, akik ma feltámadnak. Egy munkapárti megjegyezte, hogy méltatlanul akarták kivégezni őket.

— Rossz volt a kivégzés, mondta Justh, nem elég alaposan végezték ki őket. A beszélgetésnek híre ment a folyosón. A munkapárti oldalon azt felelték:

— Egy dologért mindenesetre hálásak vagyunk Justhnak, ő sietette a feltámadást.

A Magyar Színház részvényei.

— Kardos Andor szerencséseje. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

A. ad, február 17.

Megirtuk, hogy Beöthy László, a Király Színház igazgatója a legutóbbi hetekben titokban összevásárolta a Magyar Színház részvényeit. Mire a részvénytulajdonosok felocsudtak, azt vették észre, hogy a zseniális igazgató az ur a színházban és a közgyűlésen az fog történni, amit ő akar. Ez ezért kellemetlen, mert az év végén jár le Beöthy szerződése és a részvényesek azt hitték, hogy Beöthy bármilyen magas árt is hajlandó lesz fizetni szerződése meghosszabbításáért.

Az ügyesen végrehajtott részvényvásárlás kulisszatitkaiból most a következőket tudtuk meg:

A szerencsés tranzakció nem csak Beöthy Lászlóra, hanem annak ügyes végrehajtójára, Kardos Andorra is szerencsét jelent.

A kolozsvári színháznak hosszú időn át volt népszerű tagja Kardos Andor, aki szeptemberben vált meg a színház kötelékeiből. Kolozsvári távozása után Hidvéi Ernő staggione társulatához szerződött főrendezőnek. Ugy látzik, a vándorélet nem volt inyére, mert Zilahon faképnél hagyta a társulatot s Budapestre utazott föl. Néhány heti szerződéstelenség után a „Kamarajáték” tagja lett s néhány figyelemreméltó sikere is volt. Eközben állott be az a Kardosra nézve kedvező szituáció, hogy Beöthy Lászlónak eszébe jutott a Magyar Színház részvényeit összevásárolni. A dolog nem volt könnyű, mert a részvényesek tulajdonosai féltékenyen őrizték azt a befolyást, amelyet részvényeik hajtottak neki. Kardos Andor vállalkozott a tranzakció végrehajtására és kétségkívül ötleletesen hajtottá végre a haditervet. Mikor kezében volt a részvényesek listája s tárcáját vastagra duzzasztotta a jelzett céra kapott száznegyvenezer korona, — sorra vette a részvényeseket s sikerült hamarosan megegyeznie nagy részükkel. Azokkal, akik Beöthyvel nem tulságosan rokonszenveztek, sejtetni engedte, hogy éppen Beöthy elleni hadjáratról van szó s egy ismert kolozsvári színházi ember, Kuhn Ernő áll a háttérben. Mások pedig — a szerint, hogy kik voltak és kivel szimpatizáltak — egészen más dologról értesültek titokban s mindennek az lett a következménye, hogy a Magyar Színház 56 részvénye közül 31 rövid néhány hét alatt a Beöthy tulajdonába ment át Kardos révén. Az is hozzátartozik még a dologhoz, hogy a 16 ezer korona névértékű részvények nagyrészt 3-4 ezer koronájával vásárolta össze Kardos, tehát nem csak a részvények többségét szerezte meg Beöthy, hanem ehhez még jó üzletet is kötött az olcsó vásárral.

Eddig azonban még csak az tűnt ki a dologból, hogy Beöthy László csinált szerencsés üzletet. A siker azonban Kardosnak is szerencséseje volt. Különböző címeken mintegy ötezer koronát kapott a vásár nyélbeütéséért s ezenkívül — ami szintén nem megvetendő dolog, — három évi szerződést a Magyar Színházhoz. Kardos most másodízben lett a Magyar Színház tagja, mert első kolozsvári színészkedését megelőzőleg már sikerei voltak a Ma-

gyarban. Új szerződése rendkívül előnyös. Fizetése ötezer, hatezer és hatezernégyszáz koronára emelkedik a három év alatt.

Ez a nyélbeütött szerződés azonban egy kis bonyodalmat idézett elő. Kardos ösztől kezdve a szegedi színházhoz szerződött főrendezőnek 320 korona havi fizetéssel. Almásy nagyon kellemetlenül érintette Kardos leszerződését s nyomban levelet is írt Kardosnak, hogy nem hajlandó kiengedni az obligóból.

Az ötven éves kaszinó.

— A „Vig Legények Egylete.” —

*

A „Viglegények”, bizony ma már nem vig legények. Inkább rájuk illik a vén legények jelző. Már a kikre. Mert bizony sokan már nem is vének. Harminc év nagy idő és az egykori korhely, kikapós, virágoskedvű rosszcsontok közül bizony sokan már csöndes emberek. Nem kell nekik se cigány, se bor, se tánc. Ezek a legesenedebbek. De a többiek se rugják li a falat és nem döngetik a padlót. Csöndesen alsóznak, tarokkoznak, nagy bundát vesznek a vállukra, prémes sapkát húznak a fejükre, hogy a tar koponyát valahogy „cugg” ne érje és tíz óraker sietve bujnak be a jó meleg párnák közé. Bizony eljárt az idő. Legfeljebb akkor ragyog fel az arcuk, akkor villannyozódnak fel a tagjaik, akkor kezd sebesebben lüktetni a vér a szívében, ha eszükbe jutnak a harminc év előtti pajkosságok, a dévaj esintalanságok, ha visszaemlékszenek a szép verőfényes tavaszi napokra, amikor ők nagy legények voltak és akárhányszor megesett, hogy csak másnap feküdtek le.

Hát annak bizony már harminc événél is több. Pontosan harminckét év előtt 1879-ben alakult meg a „Vig Legények Egyesülete.” Tulajdonképpen olyan összeesküvés féle volt ez, állam az államban, melyet a kaszinó mulatni vágyó elemei ütöttek össze. Alapítói voltak: Dániel Kálmán, Csiky Károly, Bittó Károly, Avarffy Gyula, Korisánszky Imre, Virág Lajos, Gyulányi Rezső, Arkay Kálmán, Reichenhaller Kálmán, Helt János, Gergelyi Jakab és Kádas Kálmán.

Az egész ügy tervezője és szervezője Csiky Károly volt. Ő volt a „főmácher.” És kifoghatatlan leleményességgel, frissességgel és szellemmel vitte az Egylet ügyeit. Hogy zavartalanul működhessenek, a kaszinó udvari helyiségében külön vendéglőt rendeztek be. Ez volt a bünbarlang, itt gyűltek össze hetenként nyolcszor, vagy talán még többször, itt beszéltek meg az üléseket, amelyeket bizony egy kis rosszakarattal züllésnek is lehetne nevezni, itt állapították meg az alapszabályokat és örködték azok betartása felett és itt ítélték az alapszabályok ellen vétők, az Egylet ellen bűnözők felett.

Mert hát rendes, jól megszerkesztett alapszabályaik is voltak. 97. §-t ütött össze a főszuskuscsináló Csiky Károly. És még hozzá milyen paragrafusok voltak ezek! A tisztelt olvasó tájékozást szerezhet róla, ha megmondjuk, hogy az első szakasz így szólt:

Nem rakhat az élet
Oly nagy igát rátok,
Hogy megkedveljétek
A rut házasságot!

Persze ilyen alapszabályok mellett az egyesület gyors virágzásnak nézett elébe. Ez a fejlődés tényleg gyorsan bekövetkezett. Az állam nőtt, gyarapodott, dagadt. Csakhamar beléptek az egyesület tagjai közé:

Tabajdy Károly az akkori főispán, Leitner

Ernő dr., Ransburg Zsiga, Nesnera Aladár, Sümegi Kálmán, Morai Károly, Tagányi Gusztáv, Schmidhauer Tóni, Steinhardt Mór dr., Reicher Károly, Bándhidly Antal báró, Jonescu Lázár és még sokan. De helyet kért az egyesületben a katonaság is. Az akkor Aradon állomásozó honvéd tisztikar testületileg lépett be a Vig Legények közé. Az egyesület elnöke Dániel Kálmán volt.

A Vig Legények csak akkor voltak szomorúak, amikor egy megtévelyedett tagtársuk feletti ítélethozatalra gyűltek össze és az alapszabályok ellen vétőt kellett megbüntetni. A megházasodóra természetesen halál várakozott. Ez volt a legsúlyosabb bűn, amit elkövetni lehetett. Könyörtelenül kitörölték az illetőt a társaság tagjai sorából. Sőt tovább mentek. Fekete könyvet vezettek róluk és ha egy-egy tagtárs megtántorodni készült, intő példa gyanánt tartották elébe a bus lajstromot. És ez néha-néha használt is. De csak ritkán.

Persze előfordultak apróbb vétségek és kihágások is. Ezekért mindig Arkay Kálmán az ügyész tett vádindítványt és az indítványt szavazással fogadták el. Felebbezésnek helye nem volt és az elítéltnak nyomban ki kellett töltenie a büntetést. Ez a büntetés bizonyos számú palack borok fizetésében állott és könyörtelenül behajtották az elítélten. Azután felhajtották. Nem a delikvenst, hanem a bort.

Néha napján nagy ünnepeket is rendezett a kaszinói meghívott vendégek bevonásával.

Igy például sokan emlékeznek az 1880. ujév napján tartott mulatságra, amelynek befejezésül a társaság a cigánybandával együtt ment a gőzfürdőbe. A bögös bögött és nem akart az istennek se belemenni a forró vízbe. Erre aztán megfogták és ruhástul, szerszámotul belehajtották a medencébe. És zeneszó mellett ott a fürdő bazenjében folyt késő délutánig a vig mulatozás.

Dehát semmitem örökéletű a földön. Megmondta már Shakespeare:

„Minden mulandó.” A tagok egyre-másra ott hagyták az egyesületet és megnősültek. Az 1881. év végzetessé vált a „Vig Legények”-re nézve. Hymen Istennek ebben az évben különösen dus aratása volt. A Vig Legények sorai megritkultak, egyik oszlop a másik után dült ki, elkerülhetetlenül közeledett feléjük az enyészet. Mikor pedig Dániel Kálmán, meg Csiky Károly és Avarffy Gyula lemondottak a kaszinóban viselt igazgatói állásukról, akkor az Egylet két évi fennállás után végérvényesen megszűnt létezni.

A Vig Legények lassanként megsavanyodtak és megnősültek. Sorra mind. Az egyedüli kivétel az elnök Dániel Kálmán volt. Ő még ma is aglegény és olyan kedélye van, hogy akárhány fiatalemberrel felveszi a versenyt. De hát ez nem csoda. Hiszen ő volt a Vig Legények elnöke.

Részletes bankvita Budapestről jelentik: A Justh-párt ma este értekezletet tartott, amelyen Földes Béla hosszabb előadásban ismertette a bankjavaslat részletes vitájának módozatait. Az értekezletet holnap folytatják.

A magyar nyelv ellen. Bécsből jelentik: Bienenrth báró osztrák miniszterelnök ama kijelentését, hogy a katonai büntetőreform ügyében a nyelvkérdés még nincs tisztázva, a keresztényszocialisták nagyon kihasználják és erős akciót készülnék indítani a delegációban a magyar nyelvnek a katonai perrendtartásban való érvényesülése ellen.

A rendkívüli követ.

(*Ferenc József megbízottja New-Yorkban.*
— *Botrányba fult eljegyzés.*)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, február 17

Néhány héttel ezelőtt elegáns fiatalember jelent meg a newyorki milliomosok társaságában. A rendkívül csinos kifogástalan fiatalember előtt csodálatos módon a legrezerváltabb szalonok ajtóit is megnyiták s ami még csodálatosabb, az egyébként gyanakvó, senkiben sem bizó milliomosok a fiatalember minden szavát elhitték, meséit készpénznek vették. Pedig a fiatal idegennek mindössze egy rendszépen vasalt, elegáns ruhája, no meg csiszolt, behizelgő jó modora volt.

A fiatalember feltünése napján sorra meglátogatta a milliomosokat, a kik mindnyájan nagyon szívesen fogadták, mert hisz a látogatást bejelentő névjegyén ez a rendkívül előkelő hangzású név ragyogott: „Herceg Degenfeld-Salm, Birckenfeld-Schönau örökös grófja“. A fogadtatás annál szívesebb volt mert röviddel a „herceg“ feltünése előtt az a hír terjedt el, hogy Ferenc József király egy ilyen nevű rendkívüli követet küldött Newyorkba. A rendkívüli követ a nagyon ügyesen elterjesztett hír szerint azért ment Newyorkba, hogy az ottan lakó milliomosokat Ferenc József óhajához képest, egy második, ugyancsak a király védnöksége alatt álló nemzetközi vadászati kiállítás támogatására megnyerje.

Az álherceg tudta a módját, hogy mi módon kell híreket terjeszteni s azután a hírek nyomán támadt hangulatot kellően kihasználni. Tervszerűen dolgozott és tervei kitűnően sikerültek is. A mikor az előzetes hírek alapján elhitték, hogy ő valóban herceg s hogy Ferenc József rendkívüli követe, azt hirtelente, hogy nagyon gazdag ember. E hír elterjedése után kereskedők és vállalkozók kezdtek ostromolni, akik hosszas könyörgéssel rávették, a tartózkodó herceget arra, hogy pompásan berendezett villát béreljen, lovakat tartson s hogy a bérelt villában fényes vendégségeket rendezzen. Az álkövet nagyon hidegen kezelte a vállalkozókat, rendkívül tartózkodó volt s rém módon alkudozott. Ezzel aztán elérte azt, hogy — bár nem volt egy cent ura sem — a villát, a kocsikat, a lovakat szívesen szállították hitelbe. Ezekre a holmikra azután a bankok annyi pénzt adtak neki, amennyit csak kért. A fiatal herceg pedig nem volt fősvény ember, két kézzel szórta a pénzt.

Ilyen körülmények között aztán nem csoda, hogy lassanként a „dollárkirálynők“ is érdeklődni kezdtek a snájdig, a gazdag, a gavallér herceg iránt. A fiatal embert nem bódította a milliomos kisasszonyok kínáló szerelme, ő megtartotta hidegvérét s egy idősebb asszonynak, Harrimann nemrég elhunyt milliárdos özvegyének udvarolt kellő kitartással. Az udvarlásnak megvolt a kívánt eredménye: kitűzték az eljegyzés napját is. Színmilliárdosokból álló vendégsereg gyűlt össze Harrimann özvegyénél, s megjelent természetesen a vőlegényjelölt is.

Az álherceg az eljegyzés előtt azt mondta az özvegynek, hogy rosszul érzi magát s egy kis pihenésre van szüksége. Feltűnés nélkül, nehogy észrevegyék, saját boduárjába küldte az özvegy a fiatalembert s megmondta neki, hogy ha szükség lesz rá, érte fog küldeni. Két óra múlva, amikor távollétét már a társaság is észrevette, beküldött a háziasszony a herceget. Az inas néhány pillanattal később izgatottan tért vissza és sugva jelentette urnőjének, hogy

a boduár üres, a butorok fel vannak fargatva s az ékszerszekrény fel van törve, üresen áll a szoba közepén. Egy óra múlva pedig már mindenki tudta, hogy az előkelő idegen közönséges szélhámós volt, aki elrabolta az özvegy több milliónyi értékű drága ékszereit.

Most természetesen csak erről a botrányba fult eljegyzésről beszélnek Newyorkban s a magándetektívek minden ambíciója csak az, hogy elfogják a zseniális szélhámóst. Egyelőre azonban csak bottal üthetik a nyomát.

IRODALOM ES MUVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Ember tragédiája, dráma, C) bérlét.

Vasárnap: Délután mérsékelt helyárrakkal: Halhatatlan lump, operett. Este rendszer helyárrakkal: Az ember tragédiája, dráma, A) bérlét.

* Szász Zoltán előadása. Valósággal kapcsolja Arad művelt közönsége a jegyeket Szász Zoltánnak, a kiváló írónak előadására és az összes auspiciumok arra mutatnak, hogy a *Kulturának*, az új irodalmi és művészeti egyesülésnek ez az első szereplése szenzációs sikerrel fog járni. A társadalom minden rétege páratlan érdeklődéssel néz az előadás elé, amely anyagánál és tárgyánál fogva egyformán tarthat számot úgy a művelt hölgyközönség: asszonyok és leányok, mint a komoly szociológus, a társadalmi kérdések kutatójának kíváncsiságára. De nem csekély mértékben fokozza az aradi közönség érdeklődését az a körülmény, hogy egy nagyszabású előadás keretében egy oly sajátos, eredeti és mindjobban ünnepezt írói egyéniséggel ismerkedhetik meg, mint Szász Zoltán, aki nemcsak az írás elsőrendű mestere, hanem briliáns elmésségtől, ötlettől és humorától szikrázó előadó művész is. Az író különben, aki valószínűleg kedden érkezik meg, tisztelői — mint értesülünk — ünnepiesen szándékoznak fogadni, előadása keretében is kitüntetett óvációban részesítik, a felolvasás után pedig fényes bankettet rendeznek tiszteletére. Az előadásra jegyek mérsékelt számban még mindig kaphatók Weisz Leó könyvkereskedésében.

* Sándor Erzsébet a vidéki operaelőadásokról. Szegeden vendégszerepelt tegnap Sándor Erzsébet, a budapesti Opera tagja, aki egy újságíró előtt így nyilatkozott a vidéki opera-előadásokról:

— A vidéki opera-előadásokkal úgy vagyunk, hogy egyszer elhatározzuk magunkat arról, hogy elmegyünk vendégszerepelni a vidékre és — nagyon leszállítjuk az igényeinket. Ilyenformán nagyon jól érzem magam a vidéken. Azokat a kiábrándító dolgokat, amiket vidéken találunk, kómikusan kell fölfogni. Kolozsvárott, ahol többször énekeltem már, egyszer előfordult, hogy a *Pillangóban* azt énekeltem, hogy

... Milyen virágzó fa van itt ...

és a színpadon fának még csak a nyoma sem volt. Az énekesnő ilyenkor persze azt mondja, hogy: a magam dolgát jól megcsináltam és a többi mellékes. Azt nem lehet mondani, hogy vidéken nincs opera-előadás. Egyik-másik városban sokkal muzsikálisabban művelik az operákat, Szeged azonban — de azt ne írja ki — ebben a tekintetben azt mondják hátra van. Itt nincs is megfelelő személyzet, kevés opera megy. Épen ezért én nem is válogathattam nagyon a műsoromban. Azokban a darabokban szerettem volna játszani, amelyek a forsz dolgaim, de hát ez nem ment. Operaelőadások tekintetében Temesvár vezet. Krecsányi nagy súlyt helyez arra, hogy jó operaelőadásokat tarthasson.

* *Ember tragédiája*. Madách költői remekét, az *Ember tragédiáját* játsza szombaton este a színtársulat. A költői alkotás Erkel eredeti zenéjével kerül színre. A zenéből kiemelkedik az első felvonás menyei kara, amelyben nagy szerepe lesz a hárfakiséretnek. A főszerepeket a Keszler-pár és Delli játszzák. A többi szerepben foglalkoztatva lesz a társulat egész drámai személyzete.

* Pénteken este 8 órakor tartja meg Tsaye Eugene egyetlen aradi hangversenyét, melyre a jegyek Weisz Leó könyvkereskedésében kaphatók. Telefon 230. 6951

* Vasárnapi előadások. Vasárnap délután a színtársulat a nagy sikerrel színrekerült *Halhatatlan lumpot* játszza. A címszerepet Hel-tay Jenő adja. Este *Az ember tragédiáját* ismétlik meg.

* Színházi kritika. A „*Szinyérváralja*“ból vesszük át ezt az épületes színházi kritikát: A Radó társulata folyton fokozódó érdeklődés mellett tartja előadásait. A díszlet s a kellékek jók. A sugó hangos, a bérlők helyével sok zavar van.

Hétfőn a *Taifun*, kedden az „*Iglói diákok*“, szerdán a „*Sötét pont*“, csütörtökön Guthy Soma írónak a fővárosban nagy sikert elért énekes szatirája, a „*Kormánybiztos*“ kerül színre, pénteken a „*Sári bíró*“, szombaton a „*Kuxemburg grófja*“ ment zsufolt ház előtt. A már multkor említettek kivül nagy elismeréssel kell megemlékeznünk Beregről, ki a társulat leghivatottabb színésze s minden szerepét kifogástalanul játsza meg.

(És itt hozzá teszi a lap szerkesztősége):

Referensünket bővebb információ adására kérjük. Szerk.

* *A hajótörött*. Az emberi érzések egyformák a társadalom minden rétegében. Ugyanazokat a szenvedélyeket találjuk meg a kiváltóságos embereknél, mint a nép egyszerű gyermekeinél. Az *Uránia-színház* egy tengerészdrámát mutat be, melynek egyszerű szereplői között megrázó féltékenységi dráma játszódik le. Egy tengerészfiu kiment a tengerből egy hajótörött tengerészt. Az életmentő gyermekleány jegyese beleszeret a megmentett fiuba és valósággal üldözi szerelmével. A becsületes érzésű fiu nem akar hálátlan lenni megmentőjével szemben és elhagyja a leányt. Ekkor azonban már teljes erővel uralkodik a féltékenység a másik szívében és vad gyűlölettel rohanja meg a szerencsétlen fiut és a tengerbe fojtja vélt vetélytársát. Már későn tudja meg, hogy milyen nemes lelkű ember életét oltotta ki és esztét vesztve rohan áldozata után a tengerbe, ahol a habok összecsapnak a boldogtalan ember feje fölött. Itt említjük meg, hogy a leánykereskedelem című kép a napokban érkezik meg Kopenhágából és a jövő héten mutatja be az *Uránia*. 175

* *A Hegyek alján* bemutatója Hétfőn lesz bemutatója D'Albert világhírű operájának, a *Hegyek aljának*. Az énekes személyzet nagy ambícióval készül a premierre, amely az idei szezon egyik legkimagaslóbb művészi eseménye lesz.

* *Brinken hadnagy* premíere az *Apollóban*. Komoly premíere volt tegnap este az aradi Apolló színháznak. Brinken hadnagy és a kínai kalózok című nagyszabású drámát mutatta be a színház nagy sikerrel. A kép szenzációs története, a fölvételek eredetisége a felcsigázott várakozásokat is felülmutta. Csodálatraméltó a kinematográfiának az a tökéletessége, melylyel ezt a hatalmas képek elkészítette. A dráma nagy jelenetei a nyílt tengeren játszódnak le. Egy kínai kalóz áruhában felszökik arra a hajóra, ahol Brinken tengerésztiszt szolgálatot teljesít. A kalóz megtudja, hogy Brinken had-

nagy harmadmagával a szárazföldre száll. Eről értesíti a társait, akik elfogják a fiatal hadnagyot s társaságot. Egy földalatti helyiségbe zárják, amelybe lassan beömlik a tenger vize s már-már pusztulással fenyegeti a foglyokat, mikor Brinken hadnagy legénységének tudomására jön a kalóz támadása s ágyukkal rombolják össze azt a házat, ahol a foglyok vannak elzárva, hogy megmenthessék őket. Ez különben sikerül is nekik. A dráma leginkább apró részleteiben nyújt izgalmas látványt. A premier közönsége meglepéssel s elismeréssel távozott a színházból. Meg kell említenünk, hogy hasonló értékes műsort nem igen láttunk egyetlen mozgófényképszínházban sem. 177

A fővárosi rendőrség tulkapása.

— *Leánykereskedő helyett letartóztatott orvos.* —

Távirati tudósítás.

Arad, február 17.

Feltűnést keltő, izgalmas incidens történt ma a fővárosban a nyugoti pályaudvaron. A budapesti rendőrség, amelynek tulkapásairól már több ízben volt szó, ma ismét megnövelte számát ezek eggyel. Minden alap nélkül, pusztán a látszattól kiindulva, letartóztatott egy előkelő török orvost és csak néhány órai herce-hurca után engedte szabadon. A rendőrség eljárása annál inkább elítélendő, mert az orvos már a pályaudvaron hiteles okiratokkal igyekezett személyazonosságát igazolni, de a detektívek ezt nem fogadták el. A rendőrség eme újabb baklövéséről, amelynek még folytatása lesz a következőkben számolunk be:

Délután két órakor fut be a nyugati pályaudvarra az orient-express, amely az utasokat Párisból Konstantinápolyba viszi. Az egyik elsőosztályú fülkéből egy magas őszhajú kecskeszakállas ur kiáltott ki németül söréért. Az ügyetlen detektívnek szemébe ötlött ez az idegen. Nem sokáig habozott, az express csak pár percig áll, fellépett a kocsihoz és megszólította az idegent.

— Kérem szálljon le és kövessen a rendőrségre.

Az idegen mosolygott és németül válaszolt:

— Mi tetszik kérem? Nem értek magyarul.

A detektív németre fordította a szót:

— Szálljon le azonnal és jöjjön velem. Önt régóta keressük. *Veszedelemes leánykereskedő.*

Az idegen eleinte tréfának vette a dolgot, de amikor a detektív igazolta magát, megijedt és előkereste okmányait.

— Biztosítom önt, hogy téved. Én *Chaim Vitalis dr. effendi cairói orvos vagyok és Konstantinápolyba igyekszem.* Tessék itt van a konzulátustól láttamozott utlevelém.

A detektív nem sokat törődött az orvos tiltakozásával, intett egy rendőrnek és beszálította az idegent, aki kétségbeesetten siránkozott:

— De kérem uram, önök miatt én lekésem a hajó-csatlakozást. Csak minden nyolc napban indul hajó Konstantinápolyból Cairóba.

Az express utasai köréjük sereglettek, s többen igazolni akarták az orvost, azonban a rendőrség emberei nem fogadták ezt el, kocsihoz vitték és a főkapitányságra hajtottak.

Az idegent csak az esti órákban hallgatták ki, amikor a tévedés aztán kiderült. [A rendőrségtől bocsánatkérése azonban nem tudott

segíteni az orvoson, aki most csak nyolc napi késedelemmel érhet el hazájába. *Vitalis effendi, aki mint kiderült, a trónfosztott szultán házi-orvosa volt, a török konzulátusra kísített és panaszt tett a rendőrök ellen.*

Birói szemle a Lloyd-klubban.

(*Nem fülk a nagyterem.*)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad február 17.

A Lloyd-társulat körülbelül egy hónappal ezelőtt költözött be pompás új helyiségeibe, amelyeknek izléses és kényelmes berendezése a tagok nagy tetszésével találkozott. Hamarosan intim klubélet fejlődött ki a társulat helyiségeiben, a tagok egészen otthonosan érzik magukat s naponta igen sokan fordulnak meg az olvasóteremben, a társalgóban, szalonban és természetesen a játékszobákban is. A kör óriási fellendülését jellemzi, hogy az utolsó választmányi ülésen negyvenkét új tagot vettek fel és azóta is igen sokan jelentkeztek felvételre.

A kör vezetősége a klubélet örvendetes fellendülését még fokozni óhajtja, azért az utolsó választmányi ülésen, amelyen az új berendezkedés minden részletét megbeszéltek, igen szép program tervét vetették fel. Elhatározta a kör, hogy a tagok közti társas érintkezés intenzívebbé tételére estélyeket, társas összejöveteleket fog rendezni a tagok családjának bevonásával. Ezeknek az estélyeknek a rendezését egy vigalmi bizottság fogja végezni.

Elhatározta azt is a választmány, hogy a klub kereskedelmi jellegének szigorú megőrzése mellett kulturális célok propagálására külön bizottságot fog szervezni, amelynek hivatása lesz irodalmi, művészeti és társadalmi ügyek felkötése, amely könyvtár alapításokban, képvásárlásokban, felolvasások, hangversenyek stb. rendezésében fog nyilvánulni.

Ezt a szép tervet a választmány már az idén is foganatba akarta venni, megakadályozta azonban az a körülmény, hogy a központi fűtés még mindig nem felel meg rendeltetésének. Nevezetesen a nagy terem fűtése még sok kívánni valót hagy hátra. Ennek az állapotnak a szanálására minden irányban megtette a vezetőség a szükséges lépéseket, mégis a társulat szerződéses jogainak megőrzése végett indítatva érezte magát, hogy jogtanácsosa, *Vajda István dr. utján a fenforgó hiányok konstatálására birói szemlét kérjen.* A birói szemlét a kör a háztulajdonos ellen kérte, aki azonban a felelősséget természetesen az építési vállalkozóra fogja áthárítani, aki viszont a fűtési berendezés vállalkozójával, az aradi Benoid-gyárral fog védekezni. A szemle határideje még nincs kitűzve, de a Benoid-gyár máris a legmesszebbmenő intézkedéseket tette a bajok szanálására. Remény van arra, hogy ezeket a bajokat rövid időn belül sikerülni fog legyőzni és így a birói szemle feleslegessé válik.

Mihelyt a fűtési mizériák eltűnnek, a társulat felavató estélyt fog rendezni tagjai számára, a legközelebbi hetekben pedig társasestélyt, valószínűleg hangversennyel.

SPORT

+ *Katonazene a jégpályán.* Holnap szombaton, — kedvező idő esetén — délelőtt 11 órától 1 óráig katonazene és vasárnap délután 4—6 óráig katonazene. Tagoknak és szezonjegyeseknek kivételével 1 korona a belépti díj a jégpályán.

Viharok Európaszerte.

— Berlin-Bécs-Grác-Budapest. —

Távirati tudósítás.

Arad, február 17.

A tél borzalmasságának legijesztőbb alakja, az Északi jégestenger felől jövő Ciklon száguldott végig ma este Európán és pusztító útján házakat rombolt, embereket sebesített meg.

A vihar tomboló munkájáról a következőket jelentik távirataink:

Bécsből jelentik: Az esti órákban óriási vihar dühöngött Bécsben, amely majdnem minden közlekedést lehetetlenné tett. A házakról, tetőkről téglák, eserepek, kövek estek a járókelők nyakában. Az üzletek cégtábláit a vihar letépte. Nagy kirakatablakokata betört a vihar. Így a *Rotterthum-strasséban* egy nagy divatárucégnek három kirakat-ablak esett áldozatul. A vihar nyomán több kisebb szerencsétlenség is történt. Három járókelő megsebesült, köztük *Szilágyi Illés* huszár-közlegény, akinek fején ejtett nagyobb zúzódást egy kődarab. A telefonvezetékeket a vihar nagyon megrongálta.

Budapestről jelentik: A késő esti órákban nagy vihar dühöngött a fővárosban, amely nagy károkat és több balesetet okozott. A Belvárosi Takarékpénztárnak a Kigyótéren épült egy palotája, ez épület állványzatának egy részét a szél összedöntötte. A *Gambrinus*-vendéglő előtt *Klein Mátyás* magánhivatalnokot egy leeső cégtábla a földre terítette. A hivatalnok a lábán megsebesült.

Grácból jelentik: Egész Stájerországból óriási viharokat jelentenek. A villám felgyújtott egy Grác melletti erdőt, minek folytán csakhamar lángbaborult az egész erdősség. Grácból és Brukkból sürgönyileg katonaságot kértek.

Berlinből jelentik: A német fővárosban a déli órákban nagy vihar pusztított, amely a közlekedést életveszélyessé tette. A vihar különösen a *Friedrich- és a Leipziger-strassekon* okozott nagy pusztítást. A vihar következtében több elgázolás történt.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ *Popa György dr. eskütétele.* *Popa György dr.* az aradi kir. törvényszék új bírójává ma tette le az esküt a teljes tanácsülés előtt *Köller János* ítélőtáblai bíró kezébe, aki a beteg *Fábián Lajos dr.* törvényszéki elnököt helyettesíti. Az eskü után az új bíró kérte karlásait, hogy támogassák feladatában és nyujtsanak segítő kezet az igazság kutatásában. *Popa dr.-t* a törvényszék polgári osztályába osztották be.

§ *A vízvezetéki per.* Évek óta húzódo perében a város ma az első foku bíróság ítéletének meghozatalához szükséges utolsó aktát terjesztett be az aradi törvényszékhez. *Jegessy Károly dr.* tisztii ügyész ma nyujtotta be száznyolcvan oldalra terjedő végiratát.

Az ARADI KÖZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— — —	357
Szerkesztőség (csak éjjeli használható mellékállomás)	— — —	151
Kiadóhivatali és hirdetései osztály	— — —	151
Nyomda	— — —	151

HIREK.

— **Időjárás.** E hó 18-én az időjárás: olvasás, sok helyütt csapadék, később változékony, szeles.

— **Udvari tanácsos újságírók.** *Budapestről* jelentik: A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a király *Bródy Lajosnak*, a *Neues Pester Journal* főszerkesztőjének és *Radó Sámuel dr.-nak*, a Magyar Távirati Iroda szerkesztőjének az udvari tanácsosi címet adományozta.

— **Rotschild Albert báró végrendelete.** *Bécsből* jelentik: A wieneni járásbírószágon ma bontották fel *Rotschild Albert báró végrendeletét*. Hivatalos közlés szerint az elhunyt végrendeletében *Rotschild Lajos bárót* nevezte ki a ház fejévé. Jótékonycélokra két milliót hagyott az elhunyt. A hagyaték nagyságáról részletesebb adatokat nem hoztak nyilvánosságra.

— **Kitüntetett szerkesztő.** A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a király *Schiller Zsigmond dr.-nak*, a *Pester Lloyd* felelős szerkesztőjének a III. osztályú vaskoronarendet adományozta. *Schiller dr.* két évtizednél hosszabb idő óta áll az újságírás példányképeül elismert tekintélyes újság élén és az ő kiváló munkássága a magyar zurnalisztika jó hírét a külföld előtt is öregbítette.

— **Elhunyt főrend.** *Budapestről* jelentik: *Ghiczy Béla* nyugalmazott altábornagy, örökös főrendiházi tag, ma reggel nyolcvannégy éves korában meghalt.

— **Megsemmisített főorvos választás.** Mint teljesen beavatott forrásból értesülünk, a magyar királyi munkásbiztosítási hivatal megsemmisítette az aradi munkáspénztár igazgatóságának január 24. tartott ülésének azt a határozatát, mellyel a pénztár főorvosává *Herman I. Záróly dr.-t* választotta meg. A határozat felekezés révén került a biztosítási hivatal elé. A megsemmisítő végzés indokolásában azt mondja, hogy az aradi pénztár igazgatósága szabálytalanul járt el, mikor még a szervezési szabályzat jóváhagyása előtt betöltötte a főorvosi állást.

— **Társasvacsora.** A Nemzeti Munkapárt Aradi Köre folyó hó 28-án kedden este 8 óra körül a párt helyiségében társas vacsorát rendez. Egy teríték ára itallal 2 korona. Előjegyzések eszközölhetők a kör helyiségében — régi *Lloyd* — kitett íven.

— **Mérenyilet a spanyol képviselőház elnöke ellen.** *Madridből* jelentik: *Romanones* spanyol házelnök automobilját tegnap több suhanc megámadta. Az elnök revolverrel védekezett a támadók ellen és az egyik támadót lelőtte.

— **Arad megmaradt a IV. katonai lakbérosztyályban.** A cs. és kir. hadsereg rendeleti közlönyének tegnapi számában megjelent a hadügyminiszter rendelete az egyes városnak és községeknek a katonai lakbérosztyályokba való beosztása tárgyában. Városunkra nézve ez az új beosztás igen kedvezőtlen és egyáltalában nem hozta meg azt a változást, melyre már sok óta várakozunk. Arad megint csak bentmaradt a IV. katonai lakbérosztyályban, holott a II. osztályban van: *Fiume, Cassa, a III. osztályban pedig: Debrecen, Győr, Kolozsvár, Miskolc, Nagyvárad, Szeged, Temesvár.* Pedig talán még Budapesten is, — ahol városunk jogos aspirációi iránt nem iseltetnek valami nagy rokonszenvvel, — elhiszik, hogy Arad a legdrágább magyar vidéki városok egyike. Ezen szomorú hírnevünk dára sem sikerült elérnünk azt, hogy a katonai lakbérosztyályok tekintetében Aradnál kisebb városokkal egyenlő elbánásban részesüljünk.

— **Lefokozott kapitány.** *Berlinből* jelentik, hogy a múlt év október havában becsületügyi eljárást indítottak *Pfeil János gróf*, a *Graudeneben* állomásozó 29-ik gyalogezred kapitánya ellen. A tiszti becsületbírószágon rendkívül súlyos ítéletet hozott. Nem elégedett meg a kapitány egyszerű lemondásával, hanem a kapitányi rang és nyugdíj elvesztésére ítélte és megtiltotta neki az egyenruha viselését. A szigorú ítélet *Vilmos császár* elé került jóváhagyás végett, aki csak annyiban élt kegyelmezési jogával, hogy ezt a címet hagyta meg neki: Kapitány szolgálaton kívüli viszonyban, a nyugdíj elvesztését s az egyenruha viselésétől való eltiltást azonban jóváhagyta. *Pfeilné grófné* 1903-ban elhagyta az urát és gyermekeit, mert férje rosszul bánt vele. A grófné most már azért harsog, hogy gyermekeit visszaszerezze, miközben azzal vádolta meg a gróft, hogy a tanukat hamis esküre csábította. A hadi törvényszéki vizsgálat a gróf fölmentésével végződött. A gróf időközben nőül vette *Behr bárónőt*, aki Oroszországból származott. De rövid idő múlva ez is elhagyta a gróft s válópörük most folyik. Múlt év július havában a gróft második nejeinek bántalmazása, szolgálati hatalmával való visszaélés és a graudenei kávéházból elesent lapok miatt felettes parancsnoksága felelősségre vonta és öt napi szobafogságra ítélte. Ennek az ítéletnek a következménye volt a tiszti becsületügyi eljárás, amely szigorú ítéletével tönkretette a gróf katonai pályáját.

— **„Halálra ítélték“ a szegedi kihágási bírót.** *Szegedről* jelentik: *Szalay József dr.* helyettes főkapitány, kihágási bíró a napokban több hadkötelest megbírságot, amiért elmulasztották a köteles jelentkezést. Fejenként 20 korona volt a büntetés, amelyet büntető parancs alakjában közölték a renitens védkötelesekkel. *Szalay* helyettes főkapitány azóta napról-napra várja a büntetéspénzeket, de esütörtökön bankó helyett levelet hozott neki a posta. Levelet az egyik megbüntetett hadkötelestől, amelyben többek között ez foglaltatik:

„Vegye tudomásul, hogy — ha a büntetést három nap alatt el nem engedi — ha tiz rendőr is áll mögöttem, lelőjük. Ezt határoztuk mi tizennégyen, hadkötelesek.“

Szalay főkapitány sem a bírságot el nem engedte, sem rendőrökkel nem vétette körül magát, ellenben ismeretlen tettes ellen életveszélyes fenyegetés miatt megindította a büntető eljárást. A rendőrség most nagy szorgalommal kutatja a tizennégy hadköteles kilétét.

— **Újabb vasuti karambol Franciaországban.** *Párisból* jelentik: Nem mulik el nap a nélkül, hogy a francia nyugati vasut valamely vonalán ne volna szerencsétlenség. Harmadfél hónap leforgása alatt harminc vonat járt szerencsétlenül s különösen a legutóbbi napokban sűrűn fordulnak elő balesetek. A *Courvillei* pusztulás után másnapra hasonló körülmények között ütközött össze egy személyvonat egy tehervonattal *Caen* mellett. Olyan erős volt az összeütközés, hogy a személyvonat mozdonya felfutott a tehervonat vagonjainak tetejére, majd lezuhant és darabokra törött. A lokomotív után kapcsolt első osztályú kocsik romhalmazzá lettek. Nagy szerencse, hogy egyetlen utas sem volt az elsőosztályú kocsiban, a mozdonyról pedig a gépész és fűtő még az utolsó pillanatban leugrott. Emberéletben nem esett kár, de sokan többé-kevésbé súlyosan megsebesültek és a nyugati vasut a tehervonaton elpusztult szállítmányokért megint ezekre menő kártérítést fog fizetni, nem számítva azt a rengeteg anyagi kárt, amelyet a tönkrement vasuti kocsik jelentenek a társaságra nézve.

— **Sikkasztás vádja egy primadonna ellen.** *Pécsről* jelentik: Szomorú dolog történt *Tábori Fridával* az országos híru primadonnával. Pécsen sikkasztás miatt feljelentették. *Tábori Frida* a nagyvárad színház énekesnője volt, mikor egy időre bucsut mondva a színháznak, *Palásthy Sándor* társaságában előbb a Zöldfakabaréban, majd Budapesten a Royal-orfeumban lépett föl: maradásuk azonban nem volt. *Palásthy Sándor* később rövid időre színigazgatónak csapott fel. Amióta ez a vállalkozása fiaskót vallott: együtt a két nevet nem emlegették többé. *Tábori Frida* Pécsre ment, de onnan is hamar elszereződött. Pécsi tartózkodását azonban nem intézte el olyan simán: egyik divatárusnő ugyanis sikkasztás miatt a rendőrségen feljelentette. A művész nagy angolosan távozott el a városból. Alig néhány héttel az eljövétel előtt beállított *Schwarz Etel* Városház-utcai kalapos üzletébe.

— **Hallottam — mondotta — hogy szép ruhái vannak! Nincs olyan, amit már nem használt?! —**

— **De van!**

— **Küldje el hozzám! —** mondta a primadonna. — **Megveszem.**

Schwarz Etel el is küldte a ruhát azzal a feltétellel, hogyha megfelel, azonnal fizesse ki, ellenkező esetben küldje vissza. *Tábori Frida* megtartotta a ruhát, a „Muzikusleány“-ban használta is, de azóta nem látták többé a kalapos-üzletben. *Schwarz Etel* többször küldött a ruháért, a primadonna azonban sohasem volt ott. Már-már fel akarta jelenteni *Tábori Fridát*, amikor tavaly október 17-én este váratlanul betoppant az üzletbe. Nagy bőbeszédűséggel elmondotta, hogy most elutazik, mivel pedig a ruhát nem tudja használni, *Deutsch Albertné* szabónőnél hagyta, reggel küldjenek érte. Ezzel a primadonna elutazott s csak másnap derült ki, hogy a ruhát is magával vitte. *Schwarz Etel* levélben többször felszólította, hogy fizessen, vagy küldje vissza a toalettet s most végre türelmét veszítve, sikkasztásért feljelentette *Tábori Fridát*. Az érdekes ügy tárgyalása a napokban lesz a pécsi bíróság előtt.

— **Vidéki Hirlapírók Betegsegélyző Pénztára.** A Vidéki Hirlapírók Országos Szövetsége által létesítendő betegsegélyző pénztári intézmény céljaira legutóbb a következő adományok érkeztek a Szövetség vagyonát kezelő „Szegedi Kereskedelmi és Iparbank“-hoz: „Tolnamegyei Takarékos és Hitelbank“ Szekszárd 150, „Miskolci Villamosági Részvénytársaság“ 100, Aradi Polgári Takarékpénztár Szeged-csongrádi takarékpénztár, Temesvári első takarékpénztár 50—50, Kassai népbank 25, Heves-megyei Hitelbank Eger, Iparosok, kereskedők és gazdák bankja Szolnok, Kereskedelmi bank és takarékpénztár Szolnok, Tisza-Ujlaki gazdasági bank 20—20, Egeri takarékpénztár, Rácz Géza Temesvári, Petrovosszellői hitelgyűlés, Sztanisicsi takarékpénztár, Hajdu-Nánási takarékpénztár, Jász-Apáti kölcsönpenztár, Ózdi takarékpénztár 10—10, Anheuer Ferenc Temesvár, Almás-járásai takarékpénztár, Gurahonosi takarékpénztár, Czeglédi ipar és kereskedelmi bank 5—5, Antalfalvai járási takarékpénztár 3 és *Sondarevic Ferenc dr.* Szabadka 2 korona. Az adományokért hálás köszönetét nyilváníttja a Vidéki Hirlapírók Országos Szövetségének elnöksége.

— **Halál a lendítő keréken.** Borzasztó módon lelte halálát tegnap egy 13 éves lelenygyermek, *Balázs Péter* Gyorokon. *Fuszkó János* malmában volt molnártanoncul alkalmazva a kis fiú. Tegnap a gépházban a lendítőkerék szíját gyanította s eközben a kerék a szerencsétlen fiút elkapta s addig forgatta, csapdosta, meddig a megrémült *Fuszkónak* sikerült a gépet megállítani. A szerencsétlen gyermek testét teljesen összeroncsolva, darabokba szedték ki a gép kerékei közül. A megindított vizsgálat lesz hivatva kideríteni, hogy kit terhel a felelősség.

— **Betörés a tiszti kaszinóba.** *Fehértemp-lomról* jelentik: Az itteni tiszti kaszinó épüle-tébe tegnap ismeretlen tettesek betörték és on-nan az egész pénztárcsészletet, továbbá taka-rékpénztári betéti könyveket és részvényeket vittek el. A betörésről legelőször *Stuics Iván* számvevő-örmeister, aki a kaszinóhoz van szol-gálatételre beosztva, szerzett tudomást. Bejött és elképedve látta, hogy a vaskazettát, amelyben a 42-es gyalogezred kosztpénze volt elzárva, va-laki feltörte és a tartalmát — 11.000 kor. kész-pénz, 6000 koronáról szóló betéti könyvecské-ket és 2600 korona értékű papirokat — elvitte. Azonnal jelentést tettek is a rendőrségnek és a csendőrségnek az esetről. Nyomban megjelen-tek a helyszínén *Kovácsi* rendőrkapitány és egy csendőrhadnagy és megkezdték a nyomozást. A helyszínén megtartott szemle alapján megállapították, hogy a betörést csak olyan em-ber követhette el, aki a viszonyokat alaposan ismeri. Még be sem fejezték a helyszíni vizsgálá-tot, amikor megjelent az ezredes és élénken tiltakozott az ellen, hogy civilhatóság vizes-sen katonai ügyekben nyomozást. A csendőr-hadnagy és a kapitány visszavonultak persze és katonák még ugyanaznap letartóztatták *Demeter* Antalt, az altiszti kaszinó konyha-főnökét, aki szándékos emberölés vétségeért már ült börtönben. *Demeter* azonban alibit igazolt azzal, hogy a kritikus éjjel a szere-tőjénél tartózkodott. A nyomozással most megint a polgári hatóságokat bízták be.

— **A népszámlálás Temesvármegyében.** *Te-mesvárról* írják: Véglegesen még nem állították össze Temes vármegyében a népszámlálási ada-tokat, de máris bizonyos, hogy a vármegye lakossága nem nevedett a legutolsó tíz esz-tendő alatt. A kivándorlás ugyanis majdnem akkora volt, mint a természetes szaporodás. Az utolsó tíz év alatt nem kevesebb, mint tí-zenötezer ember vándorolt ki Amerikába és a visszavándoroltak száma alig megy egy-két ezerre. A természetes szaporodás alap-ján és a kivándorlások figyelembe vételével a lakosság számának 419.118-nak kellene lenni, de aligha megy többre négyszázezernél. Egyes járásokban, mint péld. az *ujaradi* és *vingaiban* a lakosság száma két százalékkal csökkent. Elszomorító a népszámlálás eredménye külö-nösen a német ajku lakossággal bíró községek-ben, hol nemcsak a kivándorlás, de az egyke-rendszer is éreztette hatását.

— **Halál a sinek között.** *Budapestről* jelen-tik: Ma reggel fél 7 órakor a Hungária-körúti vasuti átjárónál, a 188. számú órháznál, rémes szerencsétlenség történt. Egy istállóhulladékkal megrakott kétfogatu kocsi két bolgár ker-tészlegény hajtotta a sineken át. A két bolgár közül az egyik a bakon, a másik a koci tetején bó-biskolt; a sorompó nem volt lebecsátva. nyu-gedtan baktattak át a sineken. Mikor a máso-dik sinpárhoz értek, az angyalföldi állomás felé egy mozdony robogott elő, melynek me-nete a sorompónak nem volt jelezve. Olyan hirtelen jött, hogy csaknem egész sereg em-bert gázolt el, de a gyalogosok még idején észrevették a mozdonyt és visszaugrottak vagy átrohantak előtte, kiabálással a két bolgárt is figyelmeztették, de mire ezek feleszméltek, a mozdony már derékon elkapta és a szó szoros értelmében ketté vágta a kocsit. A bolgárok leestek a kocsirol, oly szerencsétlenül, hogy a mozdony alá kerültek, amely halálra gázolta őket. A lovaknak mi bajuk sem történt. Ezek a koci elejével elszaladtak, a *Hermina-uti* rendőri laktanyánál fogják el őket. A rendőr-ségi központról *Rónay Sándor* dr. rendőrorvos és *Rezsni Aurél* rendőrfogalmazó mentek ki a helyszínre és a holttesteket kivitték a bonctani

intézetbe. A személyazonosságot a helyszínen megállapítani nem tudták. A vizsgálatot meg-indították.

— **Agyonszurta a csendőr.** *Kecskemétről* jelentik: *Kotsis Péter* szabadszállási gazdál-kodó fél évvel ezelőtt agyonlőtte *Krausz Pál* csendőrt, aki egy lopási ügyből kifolyólag le-akarta tartóztatni. Azóta nyomaveszett. Tegnap délután arról értesítették a szabadszállási csend-őrmestert, hogy *Kotsis* megjelent apósa házá-nál és revolverből lövöldöz, leakarja gyil-kolni az egész házat. Az őrmester egy csendőr-rel odament. *Kotsis* tényleg ott volt pisztoly-lal és karddal felfegyverkezve, lova a ház előtti fához volt kötve. Az őrmester rákiáltott hogy adja meg magát, de *Kotsis* lóra pattant és elvágtatott. Hosszu izgalmas hajsza után a csendőrök utolérték a gyilkost, aki amikor látta, hogy nincsen menekülés, bevárta az őrmestert és kardjával feléje sujtott. Az őrmester kivédte a csapást és fegyverével *Kotsist* átszurta, aki holtan bukott le a lóról. Az eset nagy izgal-mat kelt a községben.

— **A közönség köréből.** A következő soro-kat kaptuk: *Kérelem a Főkapitány Urhoz!* Azt kell hinnünk, hogy a rendőrség sohasem jár gyalog vagy pedig csak egyes utcákban jár, ahol több a rend. Máskülönbben bizonyosan kiadta volna az idén is — úgy mint más években is — a parancsot, hogy ha sikos az ut, kötelesek a házak előtt a járdát homokkal vagy fűrészpórral fölhinteni. Egyes helyeken, akiknél van egy kis emberséges érzés ember-társaik iránt is, ott van, de legtöbb helyt ninc-sőt nagyon sok helyt, ahol a csatorna megre-pedt, egész jégtenger van, hogy igazi vesze-delem rajta járni. Tessék kiadni a parancsot, s ahol ez sem használ, ott tessék megbírságotni, és a begyűlt pénzt a szegények házában föl-használni, lehet, hogy nem is olyan kis ösz-szeg gyűlne össze! Egy, aki nem akarja a lábát törni.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 17-én a következő születéseket, halálozásokat és házasságot kötöttek jelentettek: *Született:* *Oroszi András* ácssegédnek *Juliana* nevű leánya. *Pacu Traján* szabónak *Sándor* nevű fia. *Meghalt:* *Jakabffy Ilona* 19 napos leány. *Pulya Pál* 4 éves fiu. *Perl-mutter Sarolta* 3 éves leány. *Grosz Mihály* 52 éves napszámos.

— **Francia likörök legbiztosabb készítésére.** — házilag — a likör aroma 1 üveg 80 fillér Vojtek és Weisznál. 101

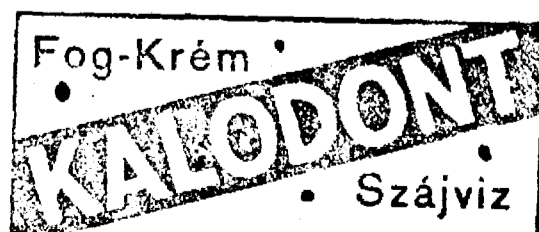
EGYESÜLETI ÉLET.

(*) **Az Acsev. szárnyaskerek dalkör** f. hó 24-én este 6 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melyre ez uton hívja meg a tagokat az elnök-ség. Tárty: Az alapszabályok módosítása a vasutigazgatósági leirat alapján. *Bakonyi Kál-mán* elnök.

(*) **Meghívó.** Az *Aradi Magántisztviselők Egyesülete* folyó hó 19-én, vasárnap délután 2 órakor az egyesület új helyiségében (*Szinház* épület, *Andrássy-téri* rész I. emelet 6-ik ajtó) értekezletet tart, amelyre a t. kartársakat ezennel meghívja az elnökség.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

H. M. Gyönyörű az első, közölni fogjuk.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Panaszok az aradi állomás utjai ellen.

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, február 17.

Aradváros kereskedelmének és iparának évek óta felhangzó, de orvoslásra nem talált panaszára hívta fel az Aradi Kereskedelmi és Iparkamara *Adler Andor* kamarai beltag indítványa folytán a kereskedelmi miniszter figyel-mét. Évek óta zugolódik ugyanis az aradi szál-lító közönség és keres orvoslást hol az állam-vasutak üzletvezetőségénél, hol magánál az igaz-gatóságnál ama türethetetlen állapot megszünte-tése végett, amelyen keresztül kell menniök azoknak, akik az *aradi teherállomás raktárait* és rakodóit igénybe akarván venni, oda árut szállítanak, vagy érkező áruszállítmányaikat a városba továbbítani akarják.

Ezen az állapoton immár azonban hamaro-san javítva lesz. A kereskedelmi miniszter ugyanis tegnap válaszolt a Kamara felterjesz-tésére s válaszában az utak sürgős kijavítását helyezte kilátásba s ez ügyben már rendeletet is intézett az igazgatósághoz.

A panaszoknak — mondja leiratában a miniszter — az a körülmény az oka, hogy az általánosan használt éles patkolás és keskeny keréktalpak mellett a makadam burkolatu utak még nagy költségek árán és a leggondosabb fenntartás mellett sem nyújtanak oly állandó sima utfelületet, mint amilyen Arad város fe-llette megnövekedett, nagy arányu teherforgal-mának lebonyolítására szükség lenne.

Majd tovább így folytatja a kereskedelmi miniszteri leirat: „Erre való tekintettel a szó-ban levő nagyforgalmu raktári utnak, valamint a II. számú tömegáru utnak makadomszerű burkolatát, már az ezzel járó tetemes fenntar-tási költségek miatt is, mielőbb kőburkolattal kívánom kicseréltetni, miért is egyidejűleg utasítottam az államvasutak igazgatóságát, hogy a II. számú tömegáru utnak kőburkolatát 240 méter hosszban mielőbb készíttesse el; a rak-tári uton végzendő kőburkolati munkálatokat pedig, minthogy azok nagyobb költséggel jár-nak, a rendelkezésre álló hitel arányában fo-kozatosan hajtja végre.”

Ilyenformán a kamara közbenjárása révén rövid idő alatt vége szakad a szinte már tü-rethetlenségig gyötrelmes közlekedési viszo-nyoknak.

— **Országos állatszámolás.** A földmivelés-ügyi miniszter rendelete folytán a folyó évi február 28-iki állapot alapul vétele mellett, március hó 1-től 10-ig az országos statisztikai hivatal az ország állatállományát fogja össze-írni, miből folyólag a vármegyei gazdasági egyesület kifejtve, hogy mily hátrányos követ-kezményekkel jár az állatállománynak helyte-len összeírása, felkérte a vármegye alispánját, hogy a községek útján világosítsa fel a gazdá-kat, hogy az állatállományukat pontosan, tehát a tényleges állapotoknak megfelelőleg jelentsék be, mert a helyes összeírás eredményéhez ké-pest teendő kormányhatósági intézkedések a mezőgazdaságnak bizonyára csak előnyére fog-nak szolgálni.

— **Az aradi piac áraitól** ezt a hivatalos je-lentést kaptuk: 1 drb kalarábé 4—12 fill., 1 drb kálkaposzta 4—10 fill., 1 kiló burgonya 6—7 f., 1 drb káposzta 10—40 f., 1 kötés vöröshagyma 4—8 fill., 1 kötés foghagyma 4—6 fill., 1 kötés zöldség 4—12 fill., 1 kötés zeller 2—20 fill., 4—5 drbtójás 40 fill., 1 liter tej 20—26 fill., 1 csomó tehén túró 8—12 fill., 1 liter tejfel 100—120 fill., 1 kiló vaj 280—300 fill., 1 drb rántani való csirke

150-160 fill., 1 drb csirke sütni 220-250 fill., 1 drb tyúk 300-350 fill., 1 drb kappan 350-400 fill., 1 drb sovány liba 500-1400 fill., 1 drb kövér liba 800-2000 fill., 1 drb sovány kacsa 300-350 fill., 1 drb kövér kacsa 500-900 fill., 1 drb pulyka 600-1000 fill., 1 drb karfiol 10-60 fill., 1 kiló fehér kenyér 30 fill., 1 kiló barna kenyér 26 fill., 1 kiló marha hus eleje 136 fill., 1 kiló marha hus hátulja 152 fill., 1 kiló marha hus pecsenye 168 fill., 1 kiló borjú hus 200 fill., 1 kiló borjú szelet 240 fill., 1 kiló sertés hus 176 fill., 1 kiló zsír 192 fill., 1 kiló szalonna 192 fill., 1 kiló juh hus 128-136 fillér.

Aradi gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, febr. 17.

Rövid ideig tartó enyhülés után újabb hideget kapunk, majd pedig ezután havazást. Hogy a változó időjárás végeredményképpen milyen hatással lesz a vetésekre, e pillanatban nem tudható, az azonban valószínű, hogy nyomott fog hagyni. A gabonaüzlet irányzata szilárd.

A mai piacon elkelt:

700 mm. buza	11.20-11.25
700 mm. tengeri	5.00-5.10
Zab	7.60
Arpa	7.50
Rozs	7.30

Az árak ötvenkilogrammonként, koronákban értendők.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Ismeret tudósítás.

Budapest, február 17.

Amerika 1-el magasabb. Kínaiat, vételkötő mérsékelte, 10 ezer mm. változtatlan.

Az árak 50 kilonként számítva:

	Dél zárjat	2 órai zárjat
Buza 1911. áprilisra	11.74-11.75	11.62-11.73
Buza 1911. májusra	11.51-11.52	11.47-11.48
Buza 1911. októberre	11.07-11.08	11.02-11.03
Rozs 1911. áprilisra	8.24-8.25	8.19-8.20
Rozs 1911. októberre	8.14-8.15	8.09-8.10
Tengeri 1911. májusra	5.79-5.80	5.75-5.76
Zab 1911. áprilisra	8.69-8.70	8.64-8.65

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Febr. 17. —

Magyar aranyjárdék 4%	111.65
Magyar koronajárdék 4%	91.65
Magyar koronajárdék 3 1/2%	1.25
Magy. földterem. kötvény 4%	92.10
Rozsati-szalvonn földterem. kötvény	14.00
Magyar nyaroményszer egy kölcson	273.00
Tiszazab. és szegedi korajegy kölcson	156.00
Csuszák járadék papírban	30.00
Csuszák járadék esztábe	9.00
Csuszák járadék aranyban	116.00
Csuszák koronajárdék 4%	94.10
1880. évi csuszák államsorsjegye	163.00

Magyar bankrészvény	19.50
Magyar hitelbank-részvény	874.00
Csuszák hitelintézeti részvény	673.50
Magy.-magy. Államvasuti részvény	745.50
90 frankos arany (Napoleon) arany	19.01
Német birodalmi márká	117.25
London vista	289.85
Paris vista	94.92 1/2
90 márkás arany	23.47

A Temesvári Lloyd-Társulat

terményosarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Febr. 17.

Buza (szokvány-minőség):	
75 kilogrammos	19.50-19.60
76	19.65-19.75
77	19.80-19.85
78	19.90-19.95

Buza (Temesvári keresk. ár):	
75 kilogrammos	10.45-10.50
Rozs	7.00-7.10
Arpa	7.00-7.10
Zab	7.70-7.75
Tengeri(ul)	5.05-5.10

Budapesti kőhányal sertéskereskedelem

— Febr. 17. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz párónként 400 kőgrammon felül súlyban — 11.00-11.10; közép párónként 300-400 kilogrammig érjedő súlyban — 10.00-10.10; fiatal nehéz párónként 320 kilogrammon felül súlyban 168-65 fillérig; fiatal közép párónként 151-300 kilogrammig érjedő súlyban 166-168 fillérig; könnyű párónként 250 kilogrammig érjedő súlyban 164-168 fillérig.

Szállítási díj: febr. hó 14. napján volt 160.8 darab, febr. 15. napján szállított 118 darab, febr. 16. napján szállított 19 darab, febr. 16. napjára maradt készletben: 16052 darab.

A szertés sertés ünet irányzata cseles.

Felelős szerkesztő:
BOLGÁR LAJOS

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1911. február hó 18-án:

C bérlet C₁ bérlet

Az ember tragédiája.

Dramai költemény. Irta: Madách Imre. Színpadra alkalmazta: Paulay Ede. Zenéjét szerzette Erkel Gyula.

SZEMBLYEK:

Rafael	Novák Irén	2-ik demagóg Polgár S.
Gábor	Harmath J.	1-ső a népből Kulcsár L.
Mihály	Zalay Margit.	2-ik a népből Herold E.
Lucifer	Deily Lajos.	Atténi polgár Keller István.
Ádám	Keszler Ede.	Catulus Beregi S.
Eva	Kápolnay J.	Péter apostol Várnay Jenő.
A föld szelleme	Ladiszlay J.	Helene Novák Irén.
Rabszöveg	Beregi S.	Boszorkány Benkőné.
1-ső demagóg	Heitai Jenő.	Tanítvány Vass Jenő.

Kezdete este 7 és fél órakor.

URANIA

mozgófénykép színház.

Műsor 1911. febr. 18-án, szombat:

(Báró Simonyi-uzon 1. szám, Szabadság-tér mellett.)
1. Dixon csoport. Világhírű artisták. — 2. Az erdő. Humoros. — 3. Mozgófénykép Ujság. Világesemények helyszíni felvételben. Legutolsó sorozat. — 4. A primadonna. Bohózat. — 5. Tisztelet Dráma. Olasz művészek előadásában. — 6. A kis detektív. Amerikai szenzáció a bűnügyi nyomozásból. — 7. A festett világ. Előképek. — 8. Csólakázás a tengeren. Természetutáni felvétel. — 9. Hajótörtek. Mézrázó drámai felvétel. Hírneves francia művészek köreműködésével. — 10. Vernoni Anna. Történelmi dráma.

Műadások d. u. 1/6 órától kezdve.

Utolsó előadás este fél 11 óráig.

Az előadások tartama 2 óra.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadásokon a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Csakrúda.

APOLLÓ SZÍNHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában.

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Műsor: Ma szombaton 1911. február 18-án:

1. Mozgófénykép-újság. A hét világeseményei a helyszínen készült mozgófényképfelvételekben. Az Apolló-színház állandó műsor-száma. — 2. Lehmann, mint detektív. Rendkívül mulattató. — 3. Az 5-ös számú pionér. Nagyszabású életkép az orosz nihilisták életéből. — 4. A ház a. Erdekes mese. — 5. Négylábú házasság közvetítő. Pompás bohózat. — 6. Brinken hadnagy és kímái kalózek. Szenzációs tengerész dráma. 30 méter hosszú kép! — 7. Jancsi hongaszik. Humoros színes kép.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. 1-ső hely 80 fillér, 2-ik hely 60 fill., 3-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

Az előadások délután 1/6 órakor kezdődnek.

A hölgyek kéretnek a nézőtérre kalap nélkül megjelenni.

Az előadásokon katonazené játszik.

Ruhatár. — Buffet.

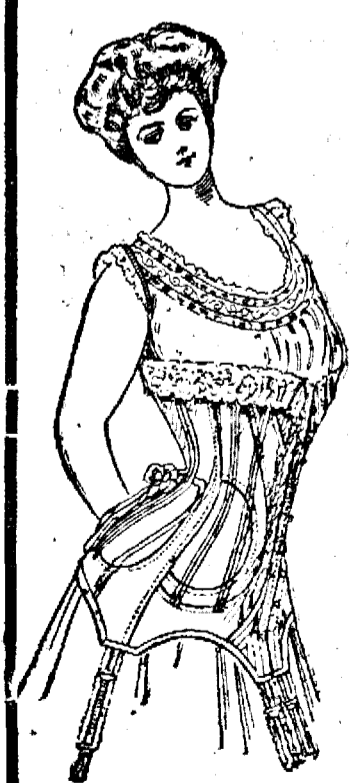
NYILTTER

Ügynökök

kik privát feleket látogatnak és szorgalmasak,

naponta 15-20 kor. kereshetnek.

Jelentkezni lehet szombaton, Fehér Kereszt szállodában, Weisz Simonnál.

ALAPITTATOTT 1840.

ALAPITTATOTT 1840.

ROSENBLÜH H. ÉS TÁRSA
A R A D, SZABADSÁG-TÉR 19. SZ.

„Herveth“ mellfűzők

1911. évre legújabb javított model E miuder facon kizárólag nálunk kapható. Kifünő szabás, elegáns kiállítás, selyem harisnyatartóval, könnyű viselet

darabja 7 korona.

Videki megrendeléseknél elég a slussbőség megadása

Kostüm-kelmék

legdivatosabb ujdonság.

Teljes nagy választék már megérkezett. Felhívjuk a közönség szives figyelmét, hogy fekete és tegethof színekben kiváló finom, 140 cm. szélességben, egész külön kezelve hozzuk forgalomba.

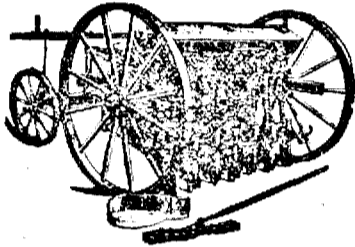
Versenynélküli olcsó árak.

Budapesti parcellázó bank keres parcellázásra alkalmas 150—1000 holdas birtokot azonnalra Aradmegyében, vagy körülötte. Közvetítők nem díjaztatnak. Kimerítő ajánlatokat sürgősen „Parcellázó bank“ jellegére Arad postrestante kérünk.

696

Mayfarth-féle, Agricola vetőgépek

a legjobbak!
mindenféle magvaknak.

Minta 1911.

Évek óta legjobban bevált. Erőteljes szolid szerkezet. Legegyszerűbb beállítás és kiürítés.

Egyforma kivetés.

Alapított 1872. Mayfarth PH. és Tsa 1500 munkás.

gépgyárak, vasöntődek és gőzhámorok

261

Bécs II/1 Taborstrasse 71.

Kimerítő képes árjegyzékek ingyen. Képviselek és viszontelárusítók kerestetnek.

Stock-Cognac

— Medicinal —

szavatolt valódi bor párlat 5889

Camis és Stock
gőzfűző telepházól

BARCOLA.

Egyedüli Cognac-gőzfűző, állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt. : Kapható minden jobb üzletben.

Utánzatoktól óvakodjunk

Alkalmi vásárlások és eladások

szertárgyakban

Arany és ezüstműhelyben, Arad legújabb óra és órásszerelőihez

Deutsch Izidor

Óra és órásszerelő

Kaltzer János-utca, Minorita-palota

Zálogedőülők

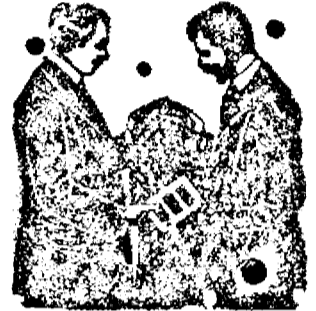
Az új és régi zalogedőülők, győzelem és briliánssal díjazottak a legújabb és legkiválóbbak. Arad legújabb és legkiválóbb zalogedőülők. TELEFON 488. H. 488. 488.

Uj üzlet.

„Körösvölgy pálinka raktár“
cim alatt új üzlet nyílt az Andrássy-tér 5. sz. a. (Almay-palota), ahol valódi szilvórium, törköly, rum, cognac és likőrök, valamint Almay-féle fajborok palackokban árusítatnak. Na yéremü közönségnek szives támogatását kéri

Schwarcz Pál,

üzletvezető.

Brünni szövetség

uri ruhák elkészítésére legolcsóbb gyári áron kaphatók:

ETZLER és DOSTAL cégnél

BRÜNN 41.

6922

A tanítói szövetség és az állami tisztviselők egyesületének szállításja. Ha direkt a gyárból veszi a fogyasztó ezen szükségletét, sok pénzt takaríthat meg. Mindig új, modern szövetek mindentéle áron. A legkisebb méretet is küldjük.

Dus minta választék megtekintésére bérmentve koldetik.

Honi ipar!

CIPŐ

REKLÁM-ÁRON

adjuk el.

Mindenki használja fel most az alkalmat, jól és olcsón vásárolni. Ajánljuk ezuttal kirakataink megtekintését is.

249

Turul cipőgyár r.-t Temesvár.

Főraktár Arad: Minorita-palota.

LÁNYI Elegáns utczai és KOBRAK

estélyi czipők
minden kivitelben
Atzél Péter-utca I.

656

Apró hirdetések.

Édes mindenségem!

Várom a szokott időben. Sok közlendőm volna. Számtalan csók J. R. 700

Kémet leány

gyermek mellé felvétetik. Földesgyógyásztár. 701

Boltosítás

kerestetik kedvező feltételek mellett! Ajánlatok Scheer Ede céghez, Nagyhalmagy (Aradmegye) intézők, m. kir. dohány-nagyáruda, vas-, fűszer és szesz üzlet. 702

Pénzszekrény kerestetik.

Nagy 7-es, vagy 8-as tűzmentes, használt, de jókarban levő pénzszekrény kerestetik. Ertesítést telefonon is elfogad (151. szám) az „Aradi Közlöny” kiadóhivatala.

100 koronát

adok annak, ki hivataloszlói, pénzbeszedői vagy esetleg kézbesítői állást szerez. Címem a kiadóban. 697

Boros Béni-tér 1.a. szám

alatt 2 külön bejárattal bíró lakás május 1-re kiadó. 698

Kisasszony

felvétetik írógép üzletbe, ki már az irodai teendőkből némileg jártas. Gyermek Dusan, Luther Márton-utca 1. szám. 703

Békéscsábán

Petőfi-tér 746. szám alatt egy új mosó és vasaló intézet teljes berendezéssel eladó. 5 új géppel. Az üzlet nagy forgalommal jár. Betegség miatt adatik el. Bővebb felvilágosítás ugyanott. 695

Intelligens tanulók

kik csak üzleti munkákkal lesznek foglalkoztatva, fizetéssel felvétetnek Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében, Andrassy-tér 16. 704

Rongált dobozu levélpapírok

meglepő olcsó árban kaphatók. Üzleti könyvek és irodai felszerelések gyári raktára. 100,000 kötetes kölcsönkönyvtár, 30,000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Minden könyv és zenemű-ujdonságok raktáron. Vesszek egész könyvtárakat legmagasabb árakon. Kerpel Izso könyv és papirkereskedése. Aradon. 4071

2 szoba kiadó

Apponyi Albert-körut 8. I. em. ajtó 7. 6:5

Keresünk vételre

modern könyveket, egész könyvtárakat. Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Andrassy-tér 16. Intelligens elárusító Andrassy-téri üzletünkben felvétetik. 555

A Szabadság-téren

Műnz-házban II. emeleten, egy 4 szobából álló utcai lakás, május 1-től kiadó. 653

József főherceg-ut

10. sz. házban két másodemeleti utcai lakás olcsó áron kiadó. Értekezhetni lehet d. u. 2 és 5 óra között a háztulajdonosnál. 664

Keresek

1 fiatal 18—20 éves ügyes fűszer, vagy vegyeskereskedő segédet, március hó 15-ik belépésre. Küldjék ajánlatukat Grosz Simon, Zsil, Vulkán. 691

Fabián Sászló-utca

(volt Miksa-utca) 2. szám alatt 1 üzlethelyiség kiadó. Ugyanott 1 kirakat-berendezés és deszkafal olcsón eladó. Cím a kiadóhivatalban. 672

Kerestetik

egy 3—4 szobás lakás, fürdőszoba és mellékhelyiségekkel, azonnal elfoglalásra! A főtér vagy Boros Béni-tér közelében. Cimeket e lap kiadóhivatala továbbit.

Vásároljon

köhögés

rekedtség, ktaarns, elnyálkásodás, erős dohányzás folytán beállott hurut és görcsös köhögés ellen kizárólag a jóizü

Kaiser-féle

Mell karamella

(a három fenyővel)

cukorkát. — 5900 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány orvosoktól és magánorvosoktól a biztos hatásról.

Csomagja: 20 és 40 fillér, doboza 60 fillér. 639

Kapható: Guterl Földes Kelemen, Hajós Árpád, Rozsnyay Mátyas, Breuer Pál, Vojtek Kálmán és Ring Lajos gyógyszerárakban Arad, Zombory János gyógyszerárakban a Szentháromsághoz Új-Szt. Anna, Adler gyógytárban, M. Pécskán, Óra Rezső, Pankota, Telfort Károly gyógytárakban Bék, Krausz Elemér gyógytárakban Glogovác, — Zsigmondovics Géza Iris gyógytárakban Lipna, Vojtek és Weisz drogeriája Arad és Rekszin János gyógytárakban Ó-Pécska.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár részvénytársaság

XXI-ik rendes közgyűlését

1911. évi február hó 19-én d. e. 11 órakor

Aradon, saját helyiségében fogja megtartani.

Tárgysorozata:

1. Az igazgatóság, választmány és felügyelő-bizottság jelentésének, valamint a múlt évi zárszámadásoknak előterjesztése, a mérleg megállapítása, a nyereség felosztása iránti határozathozatal az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megszavazása.
2. Elnök és huszonöt választmányi tag választása.
3. A részvényesek netaláni indítványai.

506

Ezen közgyűlésre a t. c. részvényesek azon figyelmeztetéssel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 52. § a értelmében csak oly részvényes gyakorolhatja szavazati jogát, kinek részvénye a közgyűlést megelőzőleg legalább három hóval nevére iratott. A közgyűlést megelőző nap délelőtt 12 óráig az intézet főpénztáránál Aradon, vagy fiókjintézeteinél Makón, Pécskán és Nagyszentmiklóson még le nem járt szelvényeivel együtt letétetett.

Aradon, 1911. január 30-án.

Az arad-csanádi gazdasági takarékpénztár
részvénytársaság igazgatósága.